

6
M
BER
6

ROMAAN

No

9

SP
9591

AR
Et. H. Kantsvald
Eesti NSV Nõukogu

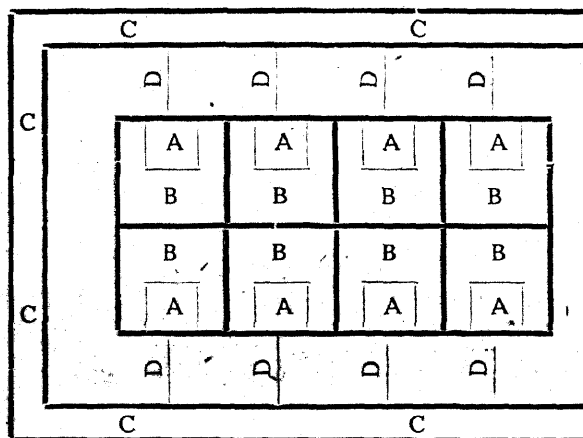
*Tantsijanna Mahwalda Koit
Granishtaedeni operetis „Orlow” „Estonias”, tantsu-
stseenis „Pärilisünd.”*

**KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG”
TALLINN, 1927. A. VI. AASTAKÄIK.**

Hindmõistatus

Nr. 9 (123).

Kokkuseadnud; A. Tomingas.

- A = majad.
- B = maja ümbruse krundid.
- C = raiskweekraaw.
- D = raiskweetorud.
- E = weewärk (puhaswesi).

Kaheksa majaomanikku juhtisid raiskwee oma majadest (A) torude (D) kaudu kraawi (C). Hiljem ehitati ühine weewärk (E). Otsustati juhtida wett sealt igasse mäija, kuid nii, et puhtaweetorud ei tohi puutuda ühegi majaomaniku krunti, samuti ka kraawi ja raiskweetorusid. Ka ei tohi puhtaweetorusid juhtida alt wõi pealt-poolt neid. Kuidas oli see wõimalik?

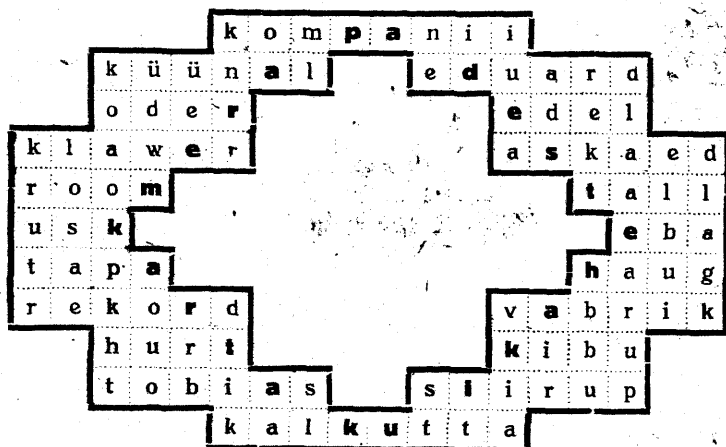
Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän. 16. märgusõnaga „Hindmõistatuse lahendus“ kuni 1. juunini. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ nr. 12 (126).

• Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) Fotograaf A. Wannase kirjastusel ilmunud piltidega rikkalikult warustatud album „Eesti Wabariigi loomis-päewilt 1917— 1925“ (hind 2000 mk.); 2) Aino Kallas — Wõorasweri; 3) J. Barbarus — Kolmnurk.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 5 (119)

Ristikesega märgitud ruudust lugema hakates saame tuntud Eesti wanasõna: „Parem karta kui kahetseda“.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: H. Courths-Mahler: Juta.—Charlot Strasser: Nadeshda. — Desider Malonyay: Hobune ja ta peremees. — Claude Orval: Salaugas. — H. Wühner: Kodu. — Anatole France: Poliitiku laulatus. — Ed. Wöhrmann: Hall on tuba. — Claude Farrère: Idüll maskides. — Tom Tim: Whiskyga Ameerikasse. — Luise Westkirch: Libahunt. —

Nr. 9 (123)

Mai 1927

VI aastakäik.

Juta.

Saksa kirjaniku Courths-Mahler'i romaani.

9

"Kaastöölise?"

"Jah, sest teatud mõttes olete ju Teie see. Te ei usu, kui palju häid mõtteid Te mulle juba olete annud."

Juta naeris.

"Olge ettevaatlik, herra v. Hohenegg, muudu nõuan Teie honorarist veel osa enesele."

Günteri filmad wälkusid.

"Ei tea, mida ma veel parema meelega teeksin, kui oma honorari Teiega jagada," ütles ta ohates. Juta punastas ja maaliskidisti edasi. Ja Günter pidi kord jälle mõtlema igatsewa ihaga, selle armsa neiu ümber kaela kiini wõtta ja teda suudelda ning kõige maailma käest omale wõita, eriti selle Fredy käest, keda ta otsekohe wihkas.

Wisut aja pärast ütles ta summutatud häälega:

"Teate, armuline preili, dieti on see üleskohus, et me üksteist nii kangelalt ja wormikult kutsume "armuliseks preiliks" ja "herra v. Hoheneggiks."

Juta waatas üles.

"Siis nimetage mind ometi lihtsalt preili Falkneriks."

"Ei, see meeldib mulle veel wähem. Oleks palju ilusam, kui mulle luba annaksite Teid "preili Jutaks" nimetada. Juta on ilus nimi, ja dieti oleme ju üksteisega sugulased. Wõiksin ennast õigusega nimetada Teie tädipojaks."

Juta silmitses teda naeratades.

"Meie — sugulased? Kas teate ka, et olete wäga järjekindluseta?"

"Miks?"

"Sest et koputate sugulusele, mida seni olete energiliselt salanud. Sugulased oleme ju waid tädi Laura kaudu."

Günter nokutas naerdes pead.

"See on õige. Aga te wõite mu isegi selle sugulusega lepitada. Et Teid saada oma täditütrest, olen kõige peale walmis!" hüüdis ta.

Nüüd pidi ka Juta naerma. Ja Günter tundis sest heledast, soojast naerust lõbu.

Sellejuures pidi ta kummalisel wiisil sellele mõtlema, kuidas teda tookord puieestikust see pifaratesfelambunud hääl oli kütkestanud.

Seal oli juba jälle see neetud Fred ta mõtetes.

"Aga mis ütleswad Teie sõbrad ning tuttawaad, kui jälle Berliini lähete?"

Juta maaliskidist mõned heledad täpid oma puulatwadesse.

"Do, meil on waid wähe sõpru, sest et me ema haiguse pärast tagasi tõmblikult elamine. Meed wähesed sõbrad teawad juba, et ma tagasi ei lähe — wõi et ainult selleks tagasi tule, et meie wäikest majapidamist lõpetada. Nad rõõmustawad südamest, et minu õlgadelt mure lähema tulewiku eest ära on wõetud."

„Lähema tulewiku eest? Nii siis kawatsete kord ometi Hoheneggist lahutada?“

Mõttisledes, filmades kummaline ilme, waatas Juta oma ette. Ta pilgus peitus pehme jära.

„Nüüd mõtleb ta sellele, kellele kuulub ta süda!“ mõtles Günter waluga.

Alles natukesel aja pärast wastas Juta:

„Kes võib teada, mis tulewik toob? Koduõigus on mul Hoheneggis waid nii kaua, kui tädi Laura jeda mulle annab. Aga kaugemale ei tahagi ma nüüd mõelda, waid arwan end õnnelikuks, et siia wõin jääda. Kusagil pole ju mu käsi nii hästi käinud kui siin. Kes elu ainelistel muredega nii läbi on põimitud kui mina — wälja arwatud mõned muretumad lapseaastad — see tunneb enese juba õnneliku olemat, kui ta õhtul magama võib uinuda, ilma et kartes tarwitseks küsida, kust homme igapäewase leima jaoks raha wõtta.“

Ta oli tõsijelt rääkinud, ja Günter silmitses teda osawõtlikult. Ta süda kees õrnas kaastundes.

„Nii raskesti olete pidanud wõitlema?“ küsis ta taja.

Juta tõmbas sügawasti hinge.

„Jah, sellest pole olnud puudust. Aga sellest ärme räägime. Nüüd on mu elu nii heaks muutunud, et ma muredele enam ei taha mõeldagi. Tahan südamest rõõmu tunda, et siin herrandlikus ümbruses tohin muretumalt elada.“

„Ja teie ei leia siin midagi puuduvat — mitte midagi?“ küsis Günter, tungiwalt temale filma waadates.

Neiu waatas kõrwale ja raputas pead.

Selle pilgu all puuastas ta jälle.

„Ei midagi — minu armsad surnud muidugi wälja arwatud — aga neid ei leia ma ka linnas enam elawatena,“ ütles ta tõsijelt.

Günter mõtles hetke aega järele. Kas võib olla võimalik, et too mees, keda Juta armastas, mitte enam ei elanud? Ta rääkis mitmest surmusest. Kas oli ta peale ema veel kellegi kaotanud? No muidugi — oma isa. Wõi ka selle teise — Fredi? Kui see enam ei elaks — siis — kui Juta oleks waba temale?

Ta kargas püsti ja sirutas ennast.

„Ei, ei, mitte sellele mõelda. Lootust teha, mis ei wõinud täiduda. Lootust? Kas oli ta juba nii kaugel, et lootusi kõitis ühe inimese surma külge?“

„Oma sugulusuhtumisel pole me üldse weel selgusele jõudnud. Sellepärast — kas tohin Teile ütelda preili Juta? Teian, et see minu poolt on väga wähenõudlik.“

Juta naeris tasakesi ja silmitses teda kelmikalt.

„Arwate?“

„Jah — hirmus wähenõudlik. Waemalt suudan Teile weel ütelda armuline preili. Teile peate jeda mulle lubama.“

„Tõesti pean?“ nokkis neiu.

„Tõesti. Selle lubamisega walmistaksite mulle suure rõõmu.“

„Ja kui ma wastuteeneks Teil nõuaksin, et ka Teile mulle rõõmu teeksite?“

„Seda teeksin heameelega, kui see minu wõimuses seisab. Palun, rääkige.“

Juta waatas talle oma ilusate filmadega sügawasti näkku, waikselt, paludes.

„Katsuge tädi Laura wastu olla õiglane. Ärge olge tema peale enam pahane.“

Selle paluwa pilgu all oleks Günter kõige wõimatumagi teinud võimalikuks. Ta wõttis neiu käe ja suudles jeda.

„Meelepaha on juba suuresti kahanemas. Teile tädi Laural on väga kõneosaw eestkostja. Nii siis: ma tahan katsuda unustada; proua Laura ei pea mulle mitte enam olema „kuri wõõrasema“ muinasjutust, waid ta peab olema mulle see hea haldjas, kes Teile on head teinud. On see nii õige?“

Juta pigistas soojalt ta kätt.

„Ma tänan Teid — tänan Teid väga.“

„Rõõmustab see siis teid nii väga, preili Juta?“

Juta hingas sügawasti.

„Jah, see rõõmustab mind väga, teades, et kord päew tuleb, mil Teil saab häbi olema, et ial sest prouast midagi paha mõtlejate.“

Günter waatas teda mõttisledes.

„Olete selles nii kindel?“

„Jah, herra v. Hohenegg.“

Günter tõrjus.

„Ah — siis normaalne herra von Hohenegg peab jääma?“

Juta naeris.

„Kuidas pean ma Teid siis nimetama?“

Günter waatas talle ülemeelikult filma.

„Do, mul oleks mitu nime, millega ma ennast heameelega lasaksin hüüda.“

„Näiteks?“

Muidugi ei wõinud Günter temale ütelda, millist õrna nime ta tema suust kuulda soowis.

„Noh, näiteks — tädipoeg,“ ütles ta.

Juta tegi pentsi-walju näo.

„Küfataks tagasi, sest et sugulusaste weel pole tõestatud.“

„Kuidas oleks siis herra Günteriga, mis preili Jutale wastaks?“

Pead raputades tõrjus neiu.

„Ei, see ei meeldi mulle. Tean midagi ilusamat.“

„Noh, palun siis?“ tungis Günter elawalt.

„Nimetan Teid nii, kuidas Teid kogu ümbruskond nimetab: junkur Günter.“

Jälle suudles noormees ta kätt.

„Junkur on küll peaaegu unustusse varisnud nimetus mulle. Aga ma võtan ta pühalikult vastu.“

Juta tõusis.

„Ja nüüd pean minema koju.“

Günter vaatas kella.

„Tõesti — ajal on Teie seltsis tiivad. Kui lubate, saadan Teid veel mõne tüki maad.“

„Ja teie töö?“ nõkkis Juta.

Günter naeris.

„Kui ma nüüd koju lähen, ei laske Katrin mind enne kirjutuslaua lähedale, kui olen tema valmistatud hea toidu söönud. Ja enne kella kaht toit valmis ei ole.“

Ta kandis Juta maalimisvahendeid ja nad sammusid westeldes aja äärt mööda.

Aga kui Hoheneggi pargiaed eemalt nähtavale tuli, lahkus ta. Nad andsid üksteisele kätt ja vaatasid üksteisele silma.

Selle juures tõusis Jutale kerge puna näkku. Ta pööras ruttu ja lahkus.

Günter vaatas temale järele.

„Tõepoolest, mõnikord vaatab see armas neiu mulle nii soojalt ja südamlikult silma, et ma mõnikord võiksin kalduda üsna jõledatele mõtetele, kui ma ei teaks, et ta üht teist meest armastab — meest, keda ta minu nähes suudles!“

22.

Juta Falkner polnud Günteri armates nende naiste liigist, kes oma südame lasewad rännata ühelt teiselt. Ja mõnikord oli tal ju omegi nii pehme, igatses hülguks silmis, nagu oleks mõtelnud mingisugusele kaugelolevale suurele õnnele. Ei, ei, jõledus oli uppuda mittetäiduvatesse soovidesse.

Millele oleks ta oma kofimist ka võinud põhjendada? Ifegi kui neiu süda täiesti waba oleks, mis võis ta temale pakkuda? Kindlusteta tulewiku — poollagunenud maja waewaltrahuldawate majaasjadega. Waewalt oli tal eneselgi nii palju, kui elu nõudis. Kas pidi ta armsa neiu, kel seni ifegi küllalt raskesti kannatada olnud, jälle riskuma eluwõitlusse, mis võib olla asjatu oli? Sest kes wastutas selle eest, et ta kõõl tagajärgi oli, et ta mitte ei jäänud elu lõpuni waeseks?

Ta kargas püsti, jõi ruttu kohwi ära ja läks kõrwaltuppa. Seal istus ta kirjutuslaua ette.

„Tööta — tööta, nii et su pea suitseb ja kõik kilgid su peaft wälja lendawad. Ole rõõmus ja rahul, et sul eneselgi küllalt süüa on.

Ja naudi seda kui teenimata armu, et tohid iga päew selle armsa neiu seltsis mõne tunni-keste westelda. Mis su soovidest üle selle leudab, see lufusta ja — tööta!“

Nõnda ütles ta enesele.

Ja sulg krabises üle paberi, nagu oleks tal kõige suurem rutt sihile jõuda. Aga see siht seisis uduses kauguses.

Nii istus ta kogu õhtupooliku kirjutuslaua ees, ainult lühikeste wahetegegi ta õhtusöögi puhul ja töötas siis keskööni.

Parajasti kui ta lauast tõusis, kajas külast temale kummaliselt tume toon kõrwu. Ta jahmatas ja kuulatas, — sama toon kordus.

Ona lapsegaft ofjis ta selle tooni mälestusi. See oli ju õõwahisarw, mida tulekahju puhul puhuti!

Ta astus akna juure ja awas selle. Wälja kummardades kajas sarwehäääl talle selgesti kõrwu. Ja kui ta uurimalt üles taewa poole waatas, ehmatas ta. Sest Hoheneggi herraste-maja kohal oli hele tulekuma.

Nüüd kuulis ta küla poolt ka wantripõri-nat ja meeste häältekõminat.

See oli pritsiwanker. Seda teadis ta kohe. Ja teadis ka, et see siit teed mööda pidi mööduma. Ruttu wõttis ta kübara pähe ja ruttas wälja. Kojas tuli talle wana Kathrin hädatarwilikus riietuses wastu.

„Halastaja Jumal! Lõssis näib tuli lahti pääsnud olewat, junkur Günter!“ hüüdis ta Günterile wastu. Ta oli juba woodis olnud ja enesele ruttu mõned hilbud ümber wõtnud, mis talle parajasti kätte sattusid.

„Nii see näib, Kathrin. Ma sõidan ühes pritsiwankriga sinna!“ ütles Günter ja ruttas uksest wälja.

Ruttu jooksis ta maantee ääre. Ta südames wärises hirm Juta pärast. Ainult temale mõttes ta, ainult tema poole tõmbas teda ta süda.

Juba kaugelst hüüdis ta pritsiwankril sõitjatele waljusti wastu:

„Pikkamisi sõita, mina kargan ka peale!“

Mehed kuulsid ja andsid temale ruumi, nii et ta weerewale wankrile sai hüpata.

Tõsised näod waatasid temale tulekuma walgel wastu.

„Kas teate, kus tuli on, mehed?“ küsis ta rahutuult.

„Kahetlemata lõssis eneses, junkur, sest teised majad seisawad enam tagapool,“ wastas wana õõwaht Wendland, kes ifka weel hooti oma sarwe puhus.

Günteri süda põksus waljusti, kartes, et ehk Jutat võiks hädaoht ähwardada. Temale oli see nüüd nii enesestmõistetaw, et ta Hohe-

neggi ruttas ja seal aidata tahtis. Ta ei mõtelnudki enam, et tal kawatjus oli olnud, mitte ial enam oma jalga sinna tõsta.

Zugewad hobused jooksid tema armatea veel liig aegamööda. Aga ikka lähemale ja lähemale jõudsid nad loojale. Ikka heledamaks ja heledamaks muutus taewas ja siin-seal nägid nad juba mõnda heledat tulekeelt kõrgele limpsawat.

"Jdattib põleb!" hüüdis üks meesteist.

Günter hakkas nagu fergemini hingama. Juta oli temale jutustanud, et ta oma õe ja wäitse Wali jeltis läänetiivas, just läänepoolse torni kõrval elas. Nii siis ei wõinud temal hädahoitu karta olla.

Ta oit püsti tõusnud ja seisis wanfris, kui see looji ette jõudis. Terawil filmil silmitses ta teenijaskonna peatut, metsikut askeldamist. Mõisawalitseja oli sel päewal naabrikülasse pulma läinud ja veel mitte koju jõudnud. Nii ei leidunud inimest, kes juhtimise oleks wõinud oma kätte wõtta.

Kui ta müüd wanfrist maha kargas, seisis äkki üks jale neuu tema kõrval. See oli Juta Falkner. Ta nägu oli kahwatu ja ta silmad wahtisid talle ehmunult otja.

"Junkur Günter! Jumalale tänu, et tulete — inimesed on peata — tädi Laura wiibib looji põlemas idatiivas!" hüüdis ta kähisewa häälega.

"Kus?" küsis Günter aimult ja ajas enese sirgeks.

"Oma magamistoas! Ta ei saa enam trepile jõuda!" hüüdis Juta meeleheitlikult.

Günter waatas hädahoitliku tulepessa poole ja siis neuu hirmunud silmadesse.

"Du keegi veel hädahohus?"

"Ei, aimult tädi Laura magab idatiivas. Tuli algas äkki ja tädi magamistuba on ära loigatud!"

Günter tungis, Juta tema kannul, rahwahulgast läbi, kes üles tule poole wahtis wõi kohalejõudnud pritfi kallal kamandas.

"Milline on teie tädi magamistuba?" küsis Günter ruttu.

Juta osutas tornile.

"Tornituba on teisel korral," hüüdis ta wärisjedes.

Günter waatas uuriwalt üles. Veel polnud tuleleegid jõudnud tornitoani; tulepessa seisis mõni tuba kaugemal. Aga kahtlemata jõudis tuli warsti sinnaagi.

"Du wana daami ülewal nähtud?"

Juta nokutas ja kahmas ta käewarrest ahastades kinni. Ta silmades särasid pisarad.

"Ta seisis emist nurgakauna juures ja näis fealt ahastades tahtwat wälja hüwata. Aga ta

jõud rauges. Ta tuikus kui uimane ja langes otse ette akna ette maha. Suur Jumal, me ei wõi teda ju ometi tulle jätta!"

"Kas siis rebeleid ei ole?" küsis Günter meestelt kähikalt.

Peaegu kõik waatasid temale.

"Rebelid on liig lühikesed — katsufime juba, armuline herra," ütles üks noor tallipois. Günter waatas üles maja poole.

Siis tungis Johann, kes oma noore herra waljust häälest ära tunnud, rahwahulgast läbi.

"Junkur Günter — meie armuline proual!" hüüdis ta, nagu oleks pidanud noorelt herralt abi tulema.

Günter ise aga leidis, et siin wõimatu oli abi anda. Tee õnnetu juure oli tulepessa läbi kinni ja läbi tule ei saanud isegi kõige julgem mees minna.

Aga äkki walgatas üks mõte tema peast läbi. Ta keha sirgus.

"Kas weinikeller on veel idatornis, Johann?" küsis ta ruttu.

Wana teener nokutas arusaadawalt pead.

"Kelle käes on wõtmed?"

"Minu käes, junkur Günter."

"Siia nad, Johann, aga ruttu!"

Johan ei teadnud küll, milliseks otstarbeks weinikeldriwõtmeid wajati, aga ruttu jooksis ta minema.

Günter pööras hehkimalböwail filmil Juta poole.

"Minge kaugemale, siin võib Leid mõni tuletükk tabada. Ja olge rahulik. Ma usun, wana daami päästmiseks leidub veel üks tee."

Ta saatis Juta kaugemale.

Siis andis ta pritfi juures töötawaile meestele waljusti käsu, kõige pealt tornituba mee all hoida, et tuli sellele ei saaks karata. Ühe mehe käest wõttis ta kirwe ja ühe tüdrukut käest põlle. Selle wiimase kastas ta wette.

Müüd tuli wana Johann hingetult wärisjedes ja ulatas talle weinikeldri wõtmed.

See osutas käega torniuksele.

Pead raputades, aga sõnakumelikult astus Johann torniukse juure, mis rautatud. Ta awas selle ja ta wastasjaisma ukse, mis keldrisse wiis.

"Edasi, Johann — awa kelder!" hüüdis talle Günter. "Du meil siin all tuld, Johann?"

"Jah, junkur, lohe teen!"

"Hea küll, aga ruttu!"

Günter ja Johann kadusid keldrisse. Ümberolewad inimesed waatasid arusaamatult ega teadnud, mis sest pidi saama. Nad teadsid ju kõik, et see üks aimult keldrisse ja maja aluissele korrale wiis.

Günteri ja Johanni kannul läks ka Juta keldrisse. Mhastades wahtis ta pimedasse, tundes, et Günter mingisugusele hädaohule wastu läks.

Siis walgatas all äkki tuli. Johann oli laelambi põlema süüdanud.

Ja selle lambi walgel nägi Juta, kuidas Günter afna ääres seiswat riulit kobas, ise edasi minnes. Siis hakkas ta üht riulit kõvasti raputama, mitte hoolides, et weinipudelid sellelt maha raputas ja ta lõngutas, kuni riul praekudes kofku warises. Müüd ilmus riuli tagast kitsas uks, mis aga lukus ja käepidemeta oli.

Günter hakkas kirwe ja purustas selle tugewate hoopidega. Nähtawale tuli kitsas raudtrepp, umbes pool laiem kui redel.

"Salatrepp," kogeles Johann, kes äkki taipas, mis kawatfus Günteril oli. Ka Juta hakkas aimama, et see pääsetee woiks olla.

"Jää siia, Johann, see tee on mulle täpselt teada; leian ta pimedas. Kolajin siin lapsena küllalt ringi," ütles Günter ja sidus enesele märja põlle pea ümber.

Siis ronis ta treppi mööda üles.

Ainult filmapilgu peatas ta jalga — see oli, kui ühe naise karjatus tuli alt, keldrist. Juta ei olnud feda tagasi hoida suutnud.

Ta seisjis all keldris Johanni kõrwal, ja mõlemad wahtisid hirmus wärisedes pimedale trepile, mida enam kaua aastaid ei olnud tarwatatud ja mis üles wiis tornitubadesse.

Proua Laural ei olnud sest trepist aimugi. Ufse ees, mis tema toast trepile wiis, seisjis juur pilt, mida tiial ei olnud puudutatud.

Günter teadis, et ainus wajutus nõbbile ufse awas, kust kaudu ta sai tupp tungida.

Waheajal olid mõned inimesed weel keldrisse kogunud, kuuldes sealt kirmelööke. Nende hulgas wiibis ka Leena. Ta tormas Juta juure.

"Mu Jumal, mis on siin sündinud. Olin nii hirmul, kui sind nägin siia sisse tulewat ja siis siin hirmsat raiumist kuulsin. Kartsin, er ehk sina wiga said."

Juta ei jõudnud wastata, waid raputas ainult pead ja osutas pimedale trepile.

Johann kogeles seletuse.

"Meie junkur läks siit üles — armulise proua juure — temale tule see trepp meele — keegi ei teadnud feda peale junkru. Uks oli weinipudelitega kaetud — tema wiskas need maha ja lõi ufse puruks. Widaku teda Jumal! Oh, milline hirmus öö!"

Leena tahtis Jutat wälja tirida.

"Tule wälja, Juta! Siin ei saa ja ju midagi aidata."

Juta raputas pead.

"Mina jään siia — mine siia Walli juure!" ütles ta, kuna ta hambad lõgijesid.

Leena silmitses teda murelikult. Ta tundis, et Juta Günteri elu eest weel enam kartis, kui tädi Laura eest. Ta teadis et öde siit enne Günteri tagastitulekut ei lahkunud.

"Siis ma lähen ja lasen tädi Laura jaoks woodi walmis teha. Kui herra von Hohenegg ta tõesti päästab, siis on ta kahtlemata minestanud. Jääge mu õe juure, Johann."

Johann kummardas sõnalausumata.

Leena oli wõõrjil tihti pidanud julgust näitama. Müüd andis ta järele tikkuwatele inimestele käsu wälja minna ja ust lahti hoida, mis ka sõnakuulelikult täideti.

Juta ja wana Johann nõjatasid hingetult kuulatades trepi jalal.

Siis, äkki, tungis neist trepist suits ninasse. Günter oli jõudnud proua Laura magamistuppa ja sinna kogunud suits tungis müüd trepi kaudu wälja.

Kohe selle järele kuulsid põnewusest wärisemad ootajad wäljast walju kšendamist ja hüüdmist. Oli nähtud Günterit läbi afna ja nähti siis ka, kuidas ta põrandalt ühe inimese sülle wõttis.

Johann ja Juta waatasid üksteisele ehmuult filma.

"Mis see kija tähendab?" hoigas Juta ja tahtis trepist üles rutata.

Alga Johann hoidis taft kramplikult kinni.

"Laske mu lahti — ma pean üles minema!" ägas neiu ja kškus enese lahti.

Alga samal hetkel, mil ta jala trepile tõstis, kuulis ta ülewalt trepilt raskeid samme.

"Junkur Günter!" hüüdis ta waljusti, pool hõisates, pool ahastades.

Günter kuulis feda, aga ei saanud wastata, sest ta oli poollämbunud suitsust, ja peale selle oli tal ju minestanud proua kätel.

Šikkamisi tuli ta alla. Ufse oli ta ülewalt jälle kinni wisanud, et suitsu järele ei tuleks.

"Junkur Günter!" hüüdis neiu weel kord wärisewa häälega.

Tunne hääl wastas.

See paistis talle kui taewane muusika Müüd ärkas ka temas jälle tegujõud.

"Ruttu inimesi appi kšfuda! Jookste, Johann!"

Johann ruttas wälja, nii ruttu kui ta wabisewad põlwed lubasid.

Juta ootas liikumata — sekundid paisisid talle olemat igawiku pikuses.

Alga wiimaks — wiimaks ilmus üks suitsune, määrbinud mees, kelle käte peal proua Laura puhkas. Mehel oli märg põll alles pea ümber ja ta waarus tükudes keldrisse.

Juta hakkas ärrituses nutma ja juhatas teda ukse poole.

Nüüd jõudis ka Johann kahe mehega kohale. Need mõtjid Günterilt raske koorma vastu. Juhitud Jutast, tuikus ta õue. Juta mõttis tal märja põlle pea ümbert ära, ja Günter tõmbas sügavasti hinge.

Miipea kui ta jälle rääkida sai, hüüdis ta:

„Arst tuma — proua Laurale!“

„Dngi juba siin!“ ütles rahulik mehehää, mis kuulus arstile enesele. Tuli oli temagi jüa kutsumud. Ta kummardas elutu proua kohale, kes oli asetatud waiwade hunnikule. Johann peletas uudishimulikud eemale. Tulekuma walgustas platši päewselgelt.

Juta kummardas ruttu Günteri käe kohale ja surus sinna peale oma huuled. Günter oli oma elu kaalule pannud naise eest, kelle peale ta siamaani oli pahane olnud. See oli suuremeelne tegu.

Günter mõpatas.

Neiu püarad olid ta käele langenud. Häbiatult tõmbas ta oma käe tagasi.

„Seda ei tohi Teie teha, preili Juta!“

„Ah, ma olen Teile nii wäga tänuulik! Waene tädi oleks ilma Teie abita tulle jäänud!“

Günter hingas sügavasti wärsket õhku.

„Mis ma tein, pole kõnet wäärt. Jga teine, kes seda treppi oleks teadnud, oleks sedasama teinud. Aga nüüd kandke hoolt, et minestanud proua majasse wiidaks. Ja Teie ise lähete ka maija. See siin pole pilt Teile. Läänetiimas olete esioftja kõif kindlustatud.“

Ta juudles ruttu neiu kätt ja läks siis maja nurga taha.

Kohe jelle järele kuulis Juta teda seal waljusti käskufid andwat. Ta mõttis kustutamise kawafindla juhatuse oma kätte.

Nüüd teades, et proua v. Hohenegg hädaohust wäljas, rahustus peatu ärewus.

Proua Laura kanti Juta tuppä. Sed aitasid arsti elustamiskatsete juures, mis wiimaks ka tagajärjega krooniti.

Proua Laura awas silmad ja tõmbas sügawasti hinge.

„Tädi Laura — armas tädi Laura!“ hüüdis Juta, rõõnu pärast nuttes ja naerdes.

Wana daam waatas talle otja. Dudne hirm paistis ta pooltaipamatust pilgust.

„Sa oled päästetud — hädaohust wäljas — armas tädi! Günter Hohenegg päästis ju!“ hüüdis Juta õnnelikult nuttes.

Nüüd muutus proua Laura pill suureks. Nagu rahulik naeratus heljus ta juu ümber. Siis kaotas ta uuesti meelemärfuse.

Arst rahustas õdesid.

„Hädaohut on mööda. Proua v. Hohenegg on tugewa ja terve loomuga. Ta jääb raskesti magama ja ärkab siis kaunis terwena. Minult pisut peawalu saab ta lähemal päewil weel tunda, aga seegi möödu!“

Siis läks Leena magama.

Kuid Juta walwas.

Ta istus kofkupandud kätel woodi ees, milles tädi Laura puhkas. Laura sügaw hinge- tõmme teatas, et ta magas. Jumalale tänu, nii oli siis Günteril kõif hästi läinud. Keegi peale Günteri ei olnud salateed teadnud. Sest jeda salateed teadis ifka ainult mõisa omanik ja tema järeltulija. Güntert isa oli keldris lasfinud trepiukse ette teha riulid, ilma et keegi oleks aimanud, et selle ukse kaudu trepp üles tornituppa wiis, ja Günteri oli jeda treppi lapsena tarwitamud. Dookford oli lõssi idatiib olnud tühi; seal olid olnud waid wõõrastetoad.

Alles mehe jurmast saadif oli proua Laura sinna magama läinud.

Weel mitu tundi kustutati tuld, emme kui taft jagu saadi. Ja idatornist ei olnud ta kaugeemale jõudnudki. Dimeks ei olnud selles lõssi- ofas palju wäärtuslikku. Peale proua Laura kahe toa oli ainult weel üks wõõrastetuba wigastatud, aga sellegi kahju kattis kinnitus.

Umhes kell neli lõppesid kustutustööd. Günter läks ühes talunikudega jälle koju. Ta oli wäga wäsinud. Wiimse pilgu heitis ta weel läänetiimale, emme kui wanfriisse hüppas.

Juta kuulis wanfripörimat ja läks tasafeji afna juure. Tädi Laura magas raskesti ja rahulikult.

Kui Juta märkas, et tädi täiel meelemärfusel oli, ei oodanud ta tema suust enam mingisugust küsimust, waid jutustas temale kõif, mis tädi teada tahtis, kõige täpsemalt aga kirjeldas ta Günteri kohalejõudmist ja tegujõulist abiandmist.

„Poole sinu weinikeldrist purustas ta, tädi Laura, et jõuda salatrepi juure. Seal walitseb päris Soodom ja Gomorra,“ ütles ta naljatada katfudes, et proua Laura meelehärduft pehmendada. Ja kui ta weel jutustas, et Günter wälja jõudes esimesena tädile arsti hüüdmud, weeresid heledad püarad päästetu silmist. Ta nuttis waljusti.

Ka Juta nuttis, tädi ümbert õrnasti kinni mõttes. Nutu ja naeru wahel hüüdis ta:

„Kas usud nüüd wiimaks, et ta sinu peale enam pahane ei ole, armas hea tädi?“

Günter Hohenegg oli tulekahjult tulles kohe magama heitnud, emme jeda weel Kathrinile,

kes teda rahutult oodanud, üteldes, et ta teda ei ärataks. Ta tahtis magada, kuni ise ärkas. Ehk olgu siis, et losjilt mingisugune teade tuli.

Kathrin oli rifutud ja määratud sportülil-konna, mida Günter kannud, wälja kaasa wõtnud, et järele waadata, kas seal veel midagi päästa oli.

Günter magas kuni pärastlõunani. Siis tõusis ta ja läks jalutuskäigule. Wahepeal oli Johann seal käinud ja kõiksugu häid asju Kathrini tagawarakambriisse toimetanud. Ta oli jälle koju minemas, kui Günter talle wastu juhtus tulema.

"Noh, wana, kuidas lood on? Kas olete losjis ehmatusest juba toibunud?" hüüdis Günter talle.

Johann waatas talle järafilmiul otja.

"Noh, pisut segamini kõik küll veel on, aga küllap meie armuline proua kõik jälle ilusasti korda laseb seada. Täna on ta veel pisut nõrk," wastas ta.

"Ja noored daamid, Johann? On nad terwed?"

"Jumalale tänu, jünkur Günter, neist pole märgatagi, et neil õudne õõ selja taga on. Proua von Holler on mõned tunnid maganud, aga armuline preili ei ole woodisse saanudki. Tema ei lahku meie armulise proua juurest, waid peab jada korda ikka jälle jutustama, kuidas jünkur Günter priiswanfrigaga tulnud ja tema tulest wälja toonud."

Günter naeris.

"Tõin ta ju waid suitsust wälja, Johann."

"Sellegipärast oleks see wõinud meie jünkur elu makssta. Ilma jünkruks oleks meie armuline proua tulle jäänud. Seda teab ta ja sellepärast nuttis ta lõpmata. Ah, jünkur Günter, see oli ometi õnnistus, et wiibijate Hohe-
neggis!"

Günter tõrjus.

"Noh, mis me sellest veel räägime, wana. Bealegi — teie weinikelder näeb wististi kole wälja! Olen seal wististi kohutawalt mässanud?"

Johann naeris.

"Õnneks said ainult nooremad sordid wiga. Wanad sordid on kõik veel alles."

"Olekski kahju olnud. Aga nüüd mine, wana, oled wististi wäsinud. Ja kut noori daame näed, terwita neid minu poolt."

Seda ma teen, jünkur Günter."

Günter läks koju ja töötas hoolega. Ta teadis, et Jutat täna näha ei saanud.

Järgmisel hommikul oli Kathrin einelaua õige rikkalikult katnud. Seal oli mune ja sinki, wõid ning wärsket leiba.

Laua ääre istet mõttes ütles Günter naerdes:

"Wälk ja pauk, Kathrin, kas pean siin lausa söödikuks sirguma? See ei ole ju eine niisugusele waelele mehele kui mina."

Kathrin täitis tassid lõhnawa kohwiga ja lijas hulga koort sinna juure.

"Ah, jünkur, see kõik maksab ju ka ainult mõne penni. Ja täna peate emast eraldi kosutama. Gile pärast rasket tööd sõite ju nii wähe. Johann jutustas, kuidas Teie seal olete töötanud otjekui julane. Meie armuline proua võib Jumalat tänada, et õigel ajal sinna jõudsite. Teie olete ta elu päästnud."

Pärast einet astus Günter akna juure ja hingas wärsket õhku sisse. Ta silmad waatasid igatsedes Prantslastekivi poole. Kas Juta täna tuli?

Ta käel põles mingisugune plekk — seal olid neiu huuled wiibinud — sinna oli neiu pisar langenud.

Gile oli ta sellele tagasi mõelnud nagu menäole — täna sai see temas elawaks ja täitis ta rinna kärjitu igatsusega. Ta süda põksus palawasti. Igatsus Juta järele kihutas ta were kiiremale käigule.

Ja jälle mõtles ta ühele walitsemata pilgule Juta filmist.

"Mõnda waatab naine waid sellele mehele, keda ta armastab," mõtles ta.

Tal oli, nagu lakkaks ta süda lõõmast.

Töötada ta nüüd ei mallanud. Wõis ju ometi olla, et Juta täna Prantslastekivi juure tuli. Igatahes tahtis ta neiu seal oodata, wõi talle pisut wastu minna.

Rojas wõttis ta kübara ja lahkus Kathrini terwitades majast.

Waewalt jõudis ta heledalt, päikesepaisklist aasalt bukturistikku warjukasse wilusse, kui ta juba nägi üht naisekogu Prantslastekivi juurest mäest alla tulewat. Kiiresti lähenesid nad üksteisele, et näha, kes kumbki tulija on.

Üksteisele ligi jõudes, hakkasid mõlemate silmad loitma, ja salajase küsimusega waatasid nad üksteisele wastu.

Mõne sammuga oli Günter Juta kõrwal.

"Nii warakult ma Teid täna ei oodanud," ütles ta, neiu kätt kauemini kui muidu oma käes hoides. Selle juures tundis ta palawa rahutusuga, et neiu käsi tema käes tasafesi wärises.

"On siis alles nii wara?" küsis neiu kohmetult.

"Igatahes kartsin ma, et Teie ehk täna ei taha töötada."

Juta naeratas.

"Ma ei tahagi töötada — tulin — tahtsin tulla Teie juure," kogeles ta.

Günteri süda põksus metslikult.

"Minu juure?"

Juta nokutas pead ja katsus rahulikult jääda.

"Jah, junkur Günter, tulen Teie juure ülesandega. Tädi Laura saadab minu. Pean Teid paluma — nii kuidas oskan — et tuleksite tema juure, waid see ainus kord — et tema Teid mõiks tänada!"

Günter silmitses teda. Ja see pill hoidis neiu oma mõlumuses.

"Wõi siis sellepärast tulite? Noh, siin ma seisan — ja ootan, et mind palute — nii kuidas oskate —" ütles Günter.

Juta wärises ja ta abitu pill peatus Günteri näol.

"Tahtsin seda teha — ja — jah — nüüd ei jätta," ütles ta tasakeeli.

Uga ta filmad palusid nii tungiwalt, et Günter weel waemaga suutis enese taltfa hoida. Siis, äkki, ajas ta enese sirgeks ja ütles ruttu ning tungiwalt:

"Breili Juta, kas tohin mina nüüd Teilt midagi küsida? See on küsimus, mis ehk Teile näib olemat indiskreetne, aga mul juba annu huultel põleb?"

"Siis küsige," wastas neiu ruttu.

Günter lükkas kübara otsaesiselt, nagu oleks tal olnud liig palaw.

"Breili Juta, juhul wiis mu nullu talwel ühel hilisel õhtupoolikul Teie elukorteri lähedale puestikku. Ma nägin seal Teid ühe mehe rinnal, kes Teid suudles. Wabandage, et Teile ütlen, mis ma kui juhulik möödamineja nägin. Uga ma pean küsima, kas sel mehel Teie kohta weel õigusi on ja kas Teie süda weel temale kuulub?"

Juta silmitses teda oimetult.

"Mina ühe mehe rinnal? Herrra von Hohenegg — siin eksite Teie —"

"Eksimine on mõimatu," hüüdis Günter ärewalt, "sest ma tundsin Teie seal selgesti ära. See juhtus samal päewal, mil me üksteist Wengernide juure kohtasime. Kuulsin isegi mõne sõna, mis tolle herraga rääkisite. Need olid lahkusisõnad, mis Teie ütlesite nutuse häälega — ja Teie nimetasite ka Fredy nime."

Juta wõpatas. Ta nägu kahwatas esiti; siis jälle punastas, kuna ta huuled nagu taagafihoitud nutus wabisejeb.

Kuumil silmil silmitses Günter teda.

"Wabandage mind — ma tumen, et olen Teis üht haawa osatamud."

Pisarafilmlil waatas Juta temale filma.

"Ma tean, mis mõllete — aga Teie eksite ometi rängasti. Jial ei ole ma kedagi wõõrast

meeft suudelnud — ei iial kedagi teift armastanud. — Fredy oli — minu wend!"

"Juta!"

Günter otse ksendas seda, nagu oleksid temale äkki kõik õndsusekujud awanenud.

Wärisedes waatas Juta temale. Mõlemad filmapaarid kiindusid üksteisesse, nagu eile õösel, kõik unustades, waldamata ja wõltsimata.

Siis tõmbas Günter ta sumbutatud hoislega oma käte wahela, ilma et enam midagi oleks ütelnud wõi küsinud — nii, kuidas ta seda lugemata korda oli soowinud. Ja wastupanuta puhkas neiu sale, wäriseu keha ta käte wahel. Nende huuled leidsid üksteist palawas, südamlikus suudluses, mis ei tahtnud ega tahtnud lõppeda.

"Minul! Minu Juta! Nüüd on kõik kahtlused kadunud, kõik kõhklemine otsas. Sa oled mu käte wahel ja ma hoian sind, teadmisest, et mind armastad — nagu mina sind armastan!"

Wärisedes surus Juta enese ta rinnale.

"Jah, Günter — sinu oma olen ma nüüd ja igawesti. Ma armastan sind, armastan sind kõigest südamest niikaua kui sind tunnen!"

Jälle surus Günter oma huuled tema huultele tunnuas leegis, ja jälle waatasid nad üksteisele filma nagu õndsas unenäos, unustades kõik maailma nimetumas õnnes.

Ja linnud puuokstel hoiskasid, nagu oleksid pidanud kogu maailmale kuulutama, et kaks noort südant üksteist olid leidnud õndsas armastuses.

Wiimaks tuli Jutale jälle ta ülesanne meele.

"Ah!" hüüdis ta ehmatades. "Nüüd olen oma õnnes täiesti unustanud, et tädi Laura mu teatud ülesandega siia saatis."

Günter raputas ülemeelikult pead.

"Mul ei ole nüüd aega temale mõelda. Mis on meil tegemist proua Lauraga?"

Ruttu surus Juta oma käe tema suule ja waatas talle särawail silmil otsa.

"Armsam, aga sul peab temaga tegemist olema. Tema ei leia rahu, enne kui sa tema juure tuled. Tootasin, et sinu igal tingimisel jüma wiin. Nüüd olen sulle iseenese kinkinud —"

"Minult selleks, et mind oma tädi juure wedada?" nokkis Günter.

Juta jäi seisma, pari oma käewarred ta kaela ümber ja waatas talle tõsiselt ja südamlikult otsa.

(Järgneb).

Nadeshda.

Helweetsia kirjanik Charlot Strasser.

Mul oli olnud õnnetus; juba nädalaid lamasin ma Kobe linna rahwuswahelises haigemajas, ja sellepärast oli mul küllalt aega kirja panna lugu, mis mu sõber maaler, kes mind haigemajas külasthanud, mulle oli pihtinud.

Ärgu tehtagu mingisugust lõpuotust sündmusest, millest siin räägitakse. Meie armastame nii väga üheainsa näituse waral üht kogu inimesteklassi kujutada tahta, armastame ühe psükooloogilise uuringu läbi walgust heita niinimetatud raassile ja üksikute tegusid mõduandwateks pidada kogu inimsoole.

Minu sõber maaler oli läbi-läbi optimist, ja sellepärast kõigist armastatud.

Ta tahtis maalitawas maastikus meeliterutawad jooned esitada, meeldiwate wärwidega maitset anda ja südames niimoodi helewust äratada. Ta tahtis ilusat kinni hoida ja lewitada, ilusat, mida ta igas inimlikus teos ja igas elupäewas märkas.

Ja ometi katawad meid päewad, mil kõnnime pimedas, mil hiiliwad meie röömusse mälestused, mis warju wõiwad heita meie kõige röömsamalegi julgusele, nii et haigeks jääme ja usutuks osutume oma tahtes.

Ja ometi jäi ta optimistik ja löi enesele uue usu, wõib olla just selle najal, mis hiljuti tema silmade ees warises tolmuks. Paljud nimetasid teda sellepärast jõledaks. Ja sõnas „jõle“ peitus neil kaastunne nende waeste kaasinimeste õnnetu, õigemini mitteainelise iseloomu wastu.

Aga siis kordas ta enesele ikka jälle ühe Berni meditsinaalprofessori ülbeid sõnu, mis olid räägitud õnne wäärtuse kohta.

Maaler oli enam uudishimu pärast ühele ta loengule sattunud, kus professor kõneles õnne relatiivsest ja absoluutsest wäärtusest ühe raskesti haige ees. Haiget tema ees wõidi wõib olla weel surmast päästa, kui rawitsejad kõik jõu kokku wõtsid ja arst tema eest ohwimeelselt hoolitses. Aga kui ka elu päästeti, ometi waatas tulewik

talle kurwil silmil wastu, sest et ta siis kurdiks ja pimedaks jäi. Ja weel enam kui see: mitte ainult haigele polnud see raske, waid ka tema omastele, kellele ta pidi jääma koormaks. Haige oli olnud ilus, andekas poiss ja õigusega wõidi küsida: kas maksab elu päästa, mis tulewikus kõigist maailma röömudest pidi loobuma? Ja wastus oli: Elu tuleb kõigi abinõudega päästa, sest mitte meie, teiste inimeste, arwamine ei wõi olla ühe elu õnne wäärtuse määraja.

Maaler ei kuulanud tookord enam loengu järge, aga kui ta üles waadates ühe kuulajanna kätele toetatud peas nägi hiilgawaid, muste silmi, siis kandis ta õnne filosoofia üle temale lähemalolijale ja mõtles järele selle üle, mis kahest igatsewast silmast wälja wõib woolata.

Seda kõik jutustas ta mulle enne, sest et ta, nagu ta mitu korda rõhutas, ennem head teatas kui inetut ja ei tahtnud, et tema juhtumuste najal üldine otsus tehtaks Wene üliõpilannade wäärtuse wõi wäärtusetuse kohta.

Sest ühe sihukesega on meil siin tegemist.

Loengust oli möödunud kuus aastat, ja ikka weel tundis ta selle neiu esimest pilku oma näol.

Ja tema iselaadilist, lapselikpuhast nägu: kolme asja, mis naisenäo teewad ilusaks: otsaesine, silmad ja suu!

Walge otsaesine, piiratud mustadest lokiidest; silmad mustad nagu mere sügawaim sügawus; huuled punased kui granaatõunad ja magusad kui joowastaw Marsaalawein.

Ometi oleks ta tema peagi unustanud, sest et ta parajasti maalis üht maali, mis teda täiesti waldas. Aga talle torkas silma, et neiu talle tihti wastu tuli, juba teda nagu otsis. See oli rikkumata lapse mäng, kes näitab oma armsusest wõluwaid kunsttükke, mitte, et tasu, waid tähelepandud saada. Ja maaler hakkas teda märkama, ja weel paar päewa, ja teda waldas leekiw, õnnis joowastus.

Ja järgnes suwi ja armastus nagu uimastawa hüatsindi lõhn, nagu wäike linnu wabaduse- ja herrastunne, ja nagu wõluwus, mis lapsemängu süütuses uinub ning ehitab õnnelikke unelmaid.

Siis tuli ülikoolile waheaeg ja waheaeg ka nende armastusele. Tema üliõpilanna reisis koju. Kolm kuud jäi ta kadunuks.

Kummalisel wiisil ei pannud maaler seda tähele. Temal oli palju tegemist tööga, ja ainult sellest märkas ta, kui wäga ta weel armastas, et tihti ennast leidis maalimas neiu silmi, suud wõi kaela.

Korruga ilmus neiu jälle. Mitte, nagu oleks ta kohe tulnud tema juure; möödus kolm nädalat, et ta ennast oodata laskis, siis leidis ta tema oma juurest ateljeest. Armsa ja ilusa kui weel iial enne. Ja ta suudlused põlesid palawamini kui enne ja ta kirk oli wägewamaks paisunud ja tema elu koondus ainult ühest: armastusest tema wastu. Aga ta suudlused olid täitsa teiseks muutunud. Ta mängis oma weetluse teadwamalt wälja; ta oli naiseliku wõluwusinstinkti ära kasutanud, kütkestas teda käsist ja jalust, tahtest ja waimust, ja õndsana puhkas ta neiu nõidwõluwuses.

Ja jälle tuli ülikooli waheaeg, ja maalri wäike üliõpilanna reisis koju.

Ja jälle jäi ta kadunuks. Maaler kirjutas temale, uuris tema järele — ei midagi.

Maaler oli täis haledat, abitut kirge — ta armastus oli päew päewalt süwenenud, tund tunnilt muutunud tõsisemaks ja häwinematuks — ja korruga seisis ta piinawate mõistatuste ees, pilkawalt naeratawa sfinksi ees.

Miks see häwitaw lõpp?

Miks see auwastane waikimine?

Ja neiu ei saabunud. Ta jäi kadunuks. Maaler unistas läbi kõik ühised õndsad tunnid. Ta otsis warjusid, mis harilikult igas õnnes ringi rändawad, et õnn seda särawamalt jälle hakkaks sirama.

Aga kes otsib warjusid, käib pimeduse teed.

Kas oli neil Wenemaal mõni teine armuke, kelle juure ta oli jäänud, kelle juure ta oli tagasi läinud? Aga maal-

rile näis ta olewat lapselik süütus siis, kui ta teda oli tundma õppinud.

Wõi oli ta puhtus olnud waid mäng, komöödia tema tuju ja lõbu rahuldamiseks? Ja tema, maaler, oli ennast nii targaks ja inimestetundjaks arwanud!

Wõi oli ta tema unustanud isamaad teenides, ennast rewolutsioonile pühendades?

Aga isamaaline töö ei lükka enesest armastust. Meelte ärasalgamiseks oli waja enam tahet ja jõudu, kui ta teadis wenelastes peituwat.

Mis see siis oli, mis?

Ta waarus nagu hullus tõbes ringi — hulkus metsas ja põllul, kus nad üheskoos olid rännanud, ei saanud enam töötada ega rõõmsatega rõõmus olla.

Siis pakkis ta oma asjad ja läks reisile.

Uhel niisugusel sõidul jõudis ta ka Wenemaale. Runa ta alati waid seal huwi leidis, kus ta oma unustamatu armastust magusas piinas jälle wõis meeletuleta, siis sattus ta üliõpilaste ning gümnaasiastide hulka ning nägi seda suurt wiletsust, mis ühes rahu-
tustega ja isamaa õnnetusega ka tema lootusrõõmsa noorsoo peale oli tulnud.

Kuidas wõis inimese kaswatus saada sügawpõhjaliseks ja ümmarguseks, kui poeg- ja tütarlapsed esimeste tähtedega, mida nad koolis maalisid, tundma õppisid mõisteid protektsioonist ja korruptsioonist, mõisteid tõuwihkamisest ja antisemitismist ja palawa näljaga enesele sisse neelasid koolitamata ajalehtoimetajate lollusi, et saada sotsialismi, anarhia ning rewolutsiooni mõttest täitsa segase pildi! Ja seal, peale mõne üksiku hulljulge, kes oma elu ja olemise fanatismi pimestusel oma ideede läbiwiimisele ohwerdasid, ilma et nad tegelikult midagi oleksid üles ehitanud, seal õppisid lapsed juba warakult küll tundma wõimatut peegeldawat idealismi, mitte aga tegelikku tööd. Nõnda tuli, et nende nooreea kallim ja parim aeg ära raisati wiljatamate luulekujutustega ja laste pead täis tuubiti suuri, lahendamata probleeme, kuna neil kaduma läks see, mida teistele noortele inimestele pakutakse: koolitus ja eelharidus ülikoolides edasiõppimiseks. Selle asemele astus juba warajamas noores eas

mängiw salatsemine ja walitsuswastane wõitlus.

Et aru saada wene üliõpilastest wälismail, et mõista möödunud aastate segadusi nende kodumaal, peab seda meeles pidama. Samuti wõiwad selgitada need sõnad meie jutustuse nais-
tegelase hingeelu.

*

1906. aasta nowembrikuul jalutas minu sõber maaler ühel Nagasaki tänaval, mille ääres seisid mitmekesised wälismaalaste asundused, millest mitte wäga suurt lugu ei peetud.

Kell oli üheksa õhtul ja paberilater-
nad seisid nagu sirawad maod pikuti puumajade ääres. Läbi kära, mis tuli wäikeste geishade ja nende trummikeste poolt, tungisid ta kõrwa äkki katkelised klaweritoonid, mis Jaapani linnas wäga haruldased on; ja kui ta neid toone jälgis, nägi ta üht punases walguses kumawat ruumi, mille tagumises nurgas seisis mingisugune kast, kust need toonid wälja niitsatasid, ja kasti ees istus üks naine ning klõbis-
tas ta kollaseid, määrdinud klahwe.

Naine oli ilus — maaler nägi kolme asja, millest koosneb naisenäo iludus: otsaesist, silmi ja suud. Walge otsaesine, piiratud mustadest lokiidest — silmad, mustad kui meri, nagu patu sügawaim sügawus — ja huuled, punased kuumast werest ja maokihwti maitselised. Keda need tabawad, see tunneb walu ja nõdrameele meeletut tantsu.

See naine oli Nadeshda, tema kadunud lemmik, Nadeshda, tema ununematu lootus.

Juba pööras maaler, hirmust wallatuna, põgenema ja tõstis oma käe tõrjudes wiirastuse poole, siis tabas teda pilk Nadeshda silmist, nagu patust, mere sügawaimast sügawusest — laps-
puhtad olid need silmad ometi, millele ta hirmus ümbrus polnud suutnud mõju awa'dada. Kõik ta muu „mina“ seisis nende silmadega wastolus; ta nägu ilmutas hirmsa elu jälgi. Ikka weel seisis maaler liikumata — kuni Nadeshda temale, nagu igale teisele, kes möödus, pead nokutas, ja maaler tuppä astus ning tema ligidale istus.

Sihukesele lõpule oli jõudnud see uhke laps, keda ta oli tahtnud enesele

wõita elukaaslaseks — klawerimängi-
jannaks ühes Jaapani wiletsas kõrtsis!

Mis ta edasi nägi, oli palawikuhaige unistus ja ometi alasti tõe. Nadeshda ei tunnud teda äragi, teda, keda ta oma walgete käewartega oli tuhat korda kaelustanud ja suudelnud. Maaler kandis habet, oli wististi ka wanemaks jäänud — Nadeshda ei tunnud teda tõesti ära?

Wõimatu! Wõimatu!

Ja siiski — Nadeshda istus tema juure, tellis whiskyt ja jõi maalri ter-
wiseks maalri kulul, ütles talle sina, oli uulitsatüdruk ja ei olnud seda ka mitte. Midagi peitus ta silmades, mis kõigele ta tegutsémisele wastu rääkis, mis wastandiks oli kõigile ta liigutuste. Ta ei teadnud, et ta paha tegi. Tema silmadest waatas hing, mis puudutamata oli kõigest inetusest, mida rääkisid ta keha meeled, mis ei tead-
nud, milleks teda ümbritsewat kesta kurjasti tarwitati.

Niisuguseid naisehingi leidub. Dualismi seal pole; keha ja hing ei kujune rippumatult; aga on naisi, kes püsiwad kahekordsetena — kehana ja hingena. Kus need kaks üksteises kokku puu-
tuwad, seal tekib piinarikas mõistatus, mida ial ei lahendata. Leidub naisi, keda maailm peab hukkaläinuks ja ebamoraalseks ja kes teisiti tegutseda ei saa kui lastena, teadwuseta, ja sel-
lepärast süütuna oma hukkamõistmise wäärilises tegutsemises. On inimesi, kes tunnewad kõiksugu pahesid ja nende lähi inetuks ei saa. Neile jää-
wad alles nende lapsesilmad; on teisi, kes elawad ennast ohjes hoides ja meeletus askeesis, aga kel ei ole ai-
nustki rüwetamata mõtet.

Mõnikord jõi Nadeshda, kuid ruttu ja lühidalt, nagu oleks wiin temas wõi-
kust äranud, ja nagu meelegeitja, kes otsib joowastuses unustust.

Ja nagu oleks ta ometi weel tunnud, et wõlgneb oma wastasistujale aruan-
net, hakkas ta täitsa iseenesest oma elu üle kohut mõistma. Ta jutustas, kui inimene, kes waimukõrgusest alla kukkunud ja tänawarentslisse lamama jäänud, kel aga ometi weel meeles on haritud inimese tähelepanekud, kogemused ning wõrdlused — aga weel enam kui inimene, kes armastusega sellepärast nii ahnelt sahkerdab, et ta

midagi muud enam ei tea ega oska teha.

Ei — nii ütles ta väliselt — aga ta silmad ütlesid, et ta waletas. Ta jutustas, mis saatus temale määranud, saatus, millele ta oma lapsejõuga polnud jaksanud vastu panna. Tema sõnadki olid lapselikud — ta jutustas küll hirmsaid asju, ometi ei kõlanud see iial inetuna.

Maaler ei joonud tilkagi, aga ta naeris kui joobnu — ei ütelnud midagi kurba, aga ta hääl lämbus pisaratesse.

„Nadeshda lapsepõli Lõuna-Wenemaal wanematemajas. Wanemad on wabad oma mõtetes ja tegutsemises, võib olla ise oma elunautimise kasuks — aga lastele hädaohtlikuks eeskujuks. Isa otsib armuühendust väljaspool abielu; ema järeltab sellest enesele sama suguse õiguse. Mõni aeg hiljem aga ühinewad nad jälle armastuses ja abielus. Seda kõik näeb kümneaastane laps ja hakkab taipama.

Siis läheb ta kooli, kodust kaugemale, Odessasse, Wene Neapeli. Täna wail näeb ta kõlwatust loomulikus tooruses, mida ei kõrwalda ega takista ei seltskond ega riik, sest et politseil aega on ainult poliitiliste süütegude jaoks.

Gümnaasiumis, ühes raffineeritud naudinginimeste hukkaläinud lastega, ohwitseride ja kõrgete ametnikkude wõsudega, tuleb hiilgawate pahede kogu ahel noorsoo silmade ette. Selle juure tulewad waba armastuse, anarhia, sotsialistilise ideaalriigi ja rewolutsiooni teooriad — kõik kriibus- kraabus läbi-segamini keelatud, aga seda magusamast ja sellest hoolimata arusaamatust kirjandusest. Kool ülemistes klassides järgneb, praktilik armastusseaduslikud abielud õpilaste wahel on wõimalikud, ja armastuse nautimine on pärast igawaid tunde kõige mõnusam ajawiide. Armastajaid seob ju ühine töö, kõrge platoonlik püüe: isamaa wabastamine!

Oh need meelipetwad sõnakõlksud!

Siis järgneb ülikooliwabaduse kuldne aeg. Sõjaseadus teeb paljudele wõimatuks ennast edasi arendada — Nadeshda reisib paljude teiste suguõdede seltsis Helweetsiasse. Algab tõsine, usin õppimine, aga töö kiuste ei lase ennast metsik Slaawi weri rahustada,

ja noor maaler, keda ta juhuslikult tundma õpib, saab talle ta armastuseks ja soowi fäitjaks.

Siis tuleb ülikooli waheaeg. Nadeshda sõidab wäikekodanlisest mõnelust Wenemaale oma kaasaegsete mõtteilma, mis nagu süsinikuhelm joo-wastawas sektis sirab ja ärritab. Nii läheb ta tagasi oma noorussõbra käte wahale, kellega teda ühendab wõitlus-hüüe „Wene isamaa wabadus“ ja „Waba armastuse“ lööksõna. Ta andub temale ihu ja hingega, kuni waheaeg lõpeb ja ta jälle wõõrsile läheb ning oma maali leiab, kellega ta nüüd algab kirglikku armastusemängu.

Ja jälle järgneb kooliwaheaeg ja jälle läheb ta tagasi oma nooreesõbra ja wõitluskaaslase käte wahale.

Ja nüüd on kiwi weerema pandud. Ohjetuma nooruse kogemused ei paku talle käepidet — hea ja paha on mõistetud, mille üle järele ei mõelda — ilus ja inetu ei lase enese wahel enam wahet teha nautimise äärmustes. Ja siis on ta üks neist, kes midagi inetut ei wõi teha. Ei wõi. Ta läheb Pariisi — lahku ülikoolist — armastusel ja lustil on tuhat kätt — ta läheb linnast linna — satub Wene sõjawäe järelossa — järgneb ühele Wene wangistatud ohwitserile Jaapanisse. See wiskab ta küllastunult täna wale ja wiimaks on ta rõõmus, kui enesele Nagasaki rāpases kõrtsis võib klawerimāngijana leiba teenida.“

Ja siis — ?

*

Seda kõik kuulis maaler ainsa ööpikkadel tundidel. Ta ei teadnud, mis temaga sündis. Tal oli meeles ainult hirmus karjatus, mis waese naise rinnast tuli, hirmus wirin, kui Nadeshda ta jalgade ümbert kinni hoidis, kuna wõõrad inimesed ta sealt lahti kiskusid, ja kaugemale, kaugemale öösse kajas ta eesnimi, mida Nadeshda talle jälle kisen-das, kui ta oli täna wale wiidud

„Weel kord, see on waid üksik, isiklik läbielamus,“ lõpetas mu sõber maaler. „Wāhe on neid, mis nii kurwalt lõpewad.

Süü? — —

Süü on sama kui saatus, ja saatus on siin ühe ilusa, õnnetu maa hirmus wapustus!“

Hobune ja ta peremees.

Ungari kirjanik Desider Malonyay.

Julsa oli woorimehe hobune, tema peremees, Johann Bugyi, aga woorimees.

Nad seisid öö öö järel rahwateatri lähedal tänawa nurgal, ja wiisid mu juba kuus aastat igapäew pärast keskööd toimetusest koju; sellepärast olime kõik kolm üksteisele hästi tuttawad.

Johann Bugyiga olin ma alati rahul, aga Julsa suhtes wihastasin ma mõnikord. Juhtus, et ta äkki kesk sõiduajal seisma jäi, kõik neli jalga harku ajas, pea norgu laskis ja enam kuidagi edasi minna ei tahtnud, mitte ainust sammugi.

Esiotsa ei tahtnud ka Johann Bugyi järele anda.

„Et sind wälk tabaks! . . . Löön su siinsamas maha! . . . Noh! . . . Julsa! Nõõ! . . .“

Ei midagi. Ei seal aidanud head sõnad ega piitsaga ähwardamine: Julsa ei liikunud paigast.

Ja loo lõpp oli, et Johann Bugyi pukist maha ronis.

„Sihuke see raibe on, palun wäga!“ pahandas mees kibedusega. „Ja just samasugune oli ka minu naine, see waene. . . põrundpea, noh!“

Ta rebis Julsat esiti päitstest, Iõi teda jalaga, ja siis silitas ta teda, mispeale Julsa kohe jälle liikuma hakkas ja sõnakuulelikult edasi sammus, seni kui peremees teda suuäärest juhtis. Mina mõtlesin siis alati, nüüd on kõik jälle korras ja me jõuame koju. Jah. Aga niipea kui Johann Bugyi jälle pukki ronis ja Julsa ülesanne oleks olnud troskat wedada ja ühes troskaga ka Johann Bugyit ja mind, jäi hobune jälle seisma ega liikunud enam paigast. Eriti kewade, kui waba looduse hingamist isegi linnas tunda oli, muutus Julsa nii peruks. Siis ronisin ma troskast wälja ja läksin jala koju.

Weel kaugelt kuulsin ma, kuidas Johann Bugyi hobust palus, wahetewahel ka kirus ning löigi. . .

Järgmisel ööl sõidutas ta meid laitmatult ja Johan Bugyi ei jõudnud teda küllalt kiita.

„Tema on waid pikaldane, armuline härra, aga muidu pole tal wähe matki wiga. . . Täna wõi homme saab juba kuusteistkümmend aastat, et ta mulle leiba teenib! Tõesti, kuusteistkümmend aastat oleme juba siin mööda saatnud. Kuusteistkümmend! . . . Sestsaadik kui wõõrsile tulime. . . Eks ole tõsi, Julsa! . . . Ah kui minu naine ka oleks olnud niisugune kui sina!“

„Johann Bugyi!“ ütlesin ma tõe huwil. „Eile ütlesite, et ka Teie naine sihuke oli.“

„No jah, sest et ma eile Julsa peale wihastasin. Aga mis tõsi on, on tõsi, armuline härra. Kui mu naine ka oleks sihuke olnud, ma ei seisaks nüüd mitte siin tänawanurgal selle worstniku kõrwal. Aga temal oli keel, palun wäga, et Jumal hoidku! Ja weel teised asjad! Kui tema enesele kord midagi pähe wõttis, siis wõis ta hauani klanida! Ja kui ma tal oleksin naha wõtnud, ka siis mitte, oh ei! Ütlesin mina walge, siis ütles tema alles weel õieti must!“

Suwel kui nõnda kunstwalgustatud tänawal sõites westsime, käis hobune tasa, wedas troskat ja oli nähtawasti oma eluga rahul.

„Ja kui see tõesti must oli, millest ütlesite, et see walge on?“

„Hm,“ nokutas Johann Bugyi, „meie juures ei ole asi nii, palun wäga, kui suurtsugu härraste juures. Muidugi oli see must! Seep see on, et tal õigus oli. Aga kuhu jõutakse, kui naisele alati õigus jääb?! Näiteks: Kui see hobune, Julsa, siin korraga ütles, et ta enam edasi ei lähe, ja tõesti ka enam ei läheks, kes weaks siis troskat! Kust saaksin ma enesele siis igapäewase leiwa? . . . Ma ei wõi ju ometi ise troskat wedada! Inimese koht on ju ometi pukil. Kas mul pole õigus?“

Johann Bugyi jäi mõtlikuks. Mina ka. Tema algas:

„Ma katsusin temaga tihti kokku leppida.“

Ja siis ütles ta ohatas:

„Et tont wõtaks kogu elu!“

Ühel ööl paistis kuu heledasti ja Johann Bugyi süda sulas täielikult, kui Julsa meid aegamööda edasi wedas:

„Ma ei ütle midagi; pisut õigust wõis ju olla temalgi. Naisel nimelt. Sest ka see hobune teab, miks ta seisma jääb ja enam edasi minna ei taha. Ainult et hobune seda ei ütle. Ja kõne kaudu satuwad inimesed kokku. Tööd tal ju kodus oli, sel naisel, see on õige. Sest, palun wäga, ka meil ei kaswa puud taewas. Mis tõsi, on tõsi. . . Noh, ja et ma krossi nii kergesti wälja ei anna. Mis naine toimetada wõib, peab ta toimetama, aga mitte maiustama jne, nagu siin suurlinnas. Jah! Aga korraga hakkab ta rääkima, et enam ei jõua, et ennem kellegi teenijaks hakkab kui igawesti siin rühmab! . . . Ei tea, kes selle mõtte temale pähe oli pannud; ta ahastas ilmast ilma, mis kasu tal elust olla?! Kellele ta õieti töötab, kellele kokku hoiab, sest teistel on, ka kerjustel on midagi, aga temal ei ole lastki! . . .

„Kui sul last ei ole, siis pea suu!“ ütlen mina, sest niisugused jutud erutasid mind. „Kui armas Jumal sulle lapsi ei anna, mis on seal siis teha. Aga ei! Tema oli weel haawatud pealegi, et mina ta tööga tapwat, sellegipärast! Et mina ei tahtwat, et meil lapsi oleks! . . .

Mina lõin teda, palun wäga, nii et laksus. Ja kas usute, et see aitas! . . . Kenamaks ta ei jäänud. Olen ju ka waid inimene, aga see on kindel, et ma ta kord wihast ta keele pärast oleksin maha löönud. Selle juures jäi ta päew päewalt ikka kõhnemaks ja öösel ta nuttis. Kas sina wõi mina, mõtlesin ma, aga koos elada on meil kauemini wõimata. Ja kas ei mõistatanud ta mu mõtted ära?! Ta ütles:

„Kuule, mees, Jumal pole meid üks-teisele loonud, ma lahkun!“

Seda oleksite pidanud nägema. Kui mu süda oleks olnud kiwist, isegi siis oleks ta kokku tõmbunud.

„Mine siis kuradile!“ ütlesin ma temale.

„Ega sa ei ole minu peale pahane?“ küsis tema, sest ta süda tõmbas teda ometi minu juure. . .

Kui inimesel ei oleks sihuke koeraloomus, siis oleksin temale küll pidanud midagi ütleva. Aga ei, ma rakensin siin selle elaja troska ette ja

nõõ. . . Ja jätsin ta seisma. Me tulime wõõrsile. Sestsaadik ei tea ma temast enam midagi. Kuusteistkümmend aastat on sest mööda Aga kord waatan ometi järele, mis tast on saanud. . . Suwel sõidan koju. Ka sellele raipele kuluks juba puhkus ära, kuueteistkümmend aasta järele. Tänewakiwid. Eks ole tõsi, Julsa? . . . Suweks on mul kolmtuhat kuldnat koos, siis sõidame koju. Ka sinu elu paraneb siis, Julsa, ära kardal!“

Ma silmitsesin hobust terawasti.

Oli aeg, et ta parema elu pärib, sest tema põlwed olid juba krõnksis, kael kõwer ja käik enam komistamine kui käimine.

Ei taha teha ülearuseid sõnu, Johann Bugyi wiis Julsa suwel koju.

Septembri lõpul seisis Johann Bugyi jälle rahwateatri lähedal tänawanurgal, aga ta troska ces ei olnud enam Julsa, ei, seal seisis nüüd kõhn hall hobune.

„Noh, Bugyi?“

„Olen juba jälle siin, armuline härral!“

„Noh?“

„Siin on mul parem.“

„Ja Julsa?“

„Jäi koju. Ei tahtnud kaasa tulla, see wilets. Pealegi peab ta puhkama. Selle on ta ammu juba ära teeninud.“

Hiljem nõudsin temalt lähemat seletust.

„Naine elab alles, palun wäga. Tundis mu kohe ära. „Teie olete see?“ küsis ta, kui tupp astusin. „Siin ma olen, ütlesin mina. Ta langes mulle kaela ja nuttis; ka lapsed nutsid.“

„Mis lapsed?“

„Kolm last, palun wäga. Andris Boto lapsed. Sest kui ta minust enam midagi ei kuulnud, läks ta Andris Botole mehele. Ja mind lasti kuulutada surnuks. Notaar olla minu pärast isegi siia kirjutanud. Nii on asi. Mõnel inimesel ei ole selles wiletsas elus õnne.“

„Ja teie tulite jälle siia tagasi?“

„Jah. Neil on nii kui nii raske elu. Andrise käe on peksumasin mullu purustanud, ja mis härrased talle selle eest nüüd annawad, pole suur asi. Naine töötab mehe eest ja ka kolme lapse eest. Peab ütleva, on tugewad lapsed; mul poleks midagi selle wastu, kui nad kuuluksid mulle. . . Raske on seal nüüd õiget teed leida, ja parem on, kui asja wõtame nii, nagu oleksin ma

surnud. Pealegi kui asja lähemalt vaatleme, polegi naine ju süüdlane pool.“

„Mis ütles naine?“

„Naine? . . . Mitte sõnagi, see waene. Näitas mulle waid oma lapsi. Ja ütles: „Waadake, waadake! Miks jätsite minu siia maha? . . . „Miks ma ta sinna maha jätsin, miks?! . . . Kerge ütelda! Kes, tont, aitaks neid nüüd, kui mind ei oleks, tahaksin teada?!“

„Mis? Teie tahate neid aidata?“

„See on ometi selge. Siin, need kolmtuhat kuldnat! Kui tal juba lapsed on, siis peab ta neist vähemalt rõõmu tundma. Sest, kui ma asja üle õieti järele mõtlen, armuline härra, siis polnudki ta mõni paha naine. . . Ainult

sellest raigest, Julvast, on mul kahju!.. Ka sel lojusel, kelle ostsin, on omad head küljed, aga ta pole teise warigi. Tundsite ju teda ise! Ka naine tundis ta kohe ära ja lapsed silitasid teda. Temal on nüüd hea elu. Käib nüüd põlwini ristikeinas. Ainult kui ta puhutust ei saa. Tean, teda hoitakse seal au sees nii kaua kui ta elab. Palju aega tal enam üle ei ole. See öösine ülewalolek siin suurlinnas, wihmaga, külmaga, isegi hobune ei jõua seda pika peale wälja kannatada. . . Ja ta ei tahtnudki enam tulla, see raibe. Ei liigutanudki ennast, löö wõi surnuks. Ei. Ja tal oli õigus. Mõnel hobusel on enam mõistust kui inimesel. . . Aga tema õnn on see, et ta on hobune!“

Salaurgas.

Prantsuse kirjanik Claude Orval.

Oma lossi alumise korra saalis sammas Hugo de Lerac raskepäraselt edasi ja tagasi. Tema wiha rääkis ta wiltukistud näojoontest ja rusikaskättest. Mõõdules lauast, peatus ta ja murdis sellel seiswa joonlaua käte wahel pooleks. See wägiwallatarwitus näis olewat ta wiha wiimane ilmutus. Ta jõudis tugitooli iuure, mis kõrge kamina ees seisis, ja wajus raskesti sellesse. Kaua wahtis ta leekidesse, siis silmitses ta tagasi nõjatudes, laes wilkuwaid walguse- ja warjupilte.

Waimus elas ta weel kord läbi kõik selle tormiliku päewa sündmused: ootamata kirja leidmise, mis talle ta naise ebatruuduse paljastas, sellele järgnewa hirmsa etenduse — sündmused näisid üksteisele kiiresti järgnewat — naise armukese tuleku lossi, . . .

Hugo käed krampusid toolitugedel, ta sõrmed küünistasid puud; ikka weel tundis ta eneses mässawat metsikut wiha, mis teda oli ajanud wõistleja kõri kallale; wälgusarnane hele silmapilk laskis teda oma pigistust sel hetkel wähen-dada, mil see ähwardas saada surmawaks.

Järgmine hommik pidi tooma sellele kurbmängule lõpu. Kahewõitluse tingi-

mused olid kindlaks määratud. Sõjariistadeks olid walitud pistolid.

Judin käis Hugo de Leracist läbi, Tema wastast peeti esimese järgu küttiks ja temal oli wähe lootust terwelt selt kahewõitluselt pääseda. Kuid mitte ta arwataw ots ei kohutanud ega erutanud teda — tema oli julge mees ja surm ei hirmutanud teda; see, mis teda wapustas, oli hullem kui surm. See oli mõte, et tema kadumine armastajatele, kes, nagu ta teadis, üksteist kirglikelt armastasid, lõpmata õnne alguseks pidi saama.

„Ei, ja tuhat korda ei, see ei tohi olla!“

Metsikus mässus tõusis Hugo. Ta esiwanemate, waprata wõitjate weri kees tal soontes. Kuid hetkel, mil teda ta waenulik meeletus näis ajawat otsusele, jäi ta äkki seisma; kohutaw mõte oli tal praegu peast läbi wälgatanud. Ta mõtles mõne sekundi järele ja kahwatas. Siis pomises ta meeleheitlikult:

„Ei, ei, seda mitte, seda mitte!“

Kuid mõte ei lahkunud ta peast, waid kordus ja waldas ta. Näost tuharwarwa hall, wajus Hugo tugitoolile. Enesega wõideldes tõusis ta waimu ette pilt, wiirastus kamina leekidest; üks-

teise ümbert kinnihoidew paar, suu suul! järsku kargas ta jalule ja hirmus otsus tegi ta näojooned karedateks.

Ta läks väikese laua juure, istus toolile ja kirjutab lühikese kirja. Selle pitseeris ta kinni ja pistis oma põuetaskusse. Siis sammus ta kamina juure, wõttis sealt kaheteistkümmne harulise lühtri ja läks lossi korridori mööda oma naise eluruumidesse.

Järgmisel hommikul seisid mõlemad wastased pargi puiesteel wastamisi. Pilweräbalad katsid taewast ja rippusid raskelt alla puulatwade wahele.

Pistol kõwasti mitte iialgi wärisewas käes, silmitses Robert Ternois külma-wereliseit oma wastase härra de Leraci liikumatut siluetti. Kajas lühike komando. Mõlemate paukude kaja ühines. Hugo de Lerac kukkus näoli kokku; Robert Ternois kuul oli ta südamest läbi jooksnud. Aga ka wastane wankus ja kukkus samal hetkel. Sekundandid ruttasid juure; kiire läbiwaatamise järele seletas arst, et Robert Ternois, kelle rind on läbi lastud, weel hingawat.

Alles kolme nädala pärast ärkas Robert Ternois jälle meelemärgusele. Kõige esimene küsimus oli tal, kas waheajal mõni kiri on tulnud.

Teener ulatas talle selle.

„See kiri anti armulisele härrale duellpäewal. Härra de Lerac oli jätnud

ta ühe oma sõbra kätte selleks puhuks, kui ta langeb, palwega, et see ta Teile ära annaks.“

Jäädes üksi, rebis Robert kirja karsitult lahti ning luges:

„Kui need read peaks Teie kätte jõudma, siis olen ma langenud Teie kuuli läbi. Aga ärge tundke liig wara wõidurõõmu, waid laske endale lühidalt ütelda, mis mul sel tunnil weel teha on. Kui see kiri walmis saab, lähen ma oma naise — Teie armukese — juure. Tema peab mulle järgnema, wabatahtlikult wõi wägiwallaga. Läbi ainult mulle tuntud salakäigu, mida mu esiwanemad tihti on tarwitanud, kui lossi piirati, wiin ma ta ühte salaurkasse ja panen ta sinna luku taha. Jään ma kahe wõitluses ellu, siis on mul kawatus teda lossi tagasi tulles wabastada. W a s t a s e l korral aga otsige Teie teda wõi tehke mis tahate. . . Kuid ma seletan Teile, lõhkuge kas wõi kogu loss maha, kiwi kiwilt, aga Teie teda omeli ei leia. Teie armukesele on määratud seks pikaldane surm: nälg, janu, nõdrameelsus! . . .“

Kajas äkisti läbitungiw karjatus.

Robert Ternois koobastest esilekipuwad silmad waatawad kalendriale: kolm nädalat oli kahewõitlusest möödunud. Hirmsa selgusega näib ta arwastatud naist meeleheitlikult seinakriimustawat, mis teda piiras. Kõike jõudu kokku wõttes ajas ta enese woodis püsti; mõned sekundid pidas ta tasakaalu, siis kukkus ta üle woodi ääre põrandale, kuna teenijad ta karjatust kuuldes tупpa tormasid. . .

Kodu.

H, Wühner.

Üle põldude lookleb teeke,
Armas mul ammusest aegadest.
Hämaridub. Kusagil wulisew weeke
Laulab kewadelaulukest.

Künnike küüritab waiuses hallis —
Igatsus sosistab salani — —
Kaugel nüüd oled, mu koduke kallis,
Kaugel nagu mu nooruski.

Poliitiku laulatus.

Prantsuse kirjanik Anatole France.

Eweline ei armastanud Ceresi, kuid lubas sellele armulikult end armastada. Muidu oli ta tema vastu väga tagasihoidlik, mitte ainult oma vähese armastuse tõttu. On olemas armusoodustus, mis antakse ükskõiksusest, hajameelsusest, naiselikust instinktist, sest et see on komme, wõi aga wõimu proowimisest ja et eneseteadwusega selle mõju jälgida. Eweline ettewaatus eriline põhjus oli, et Ceres, nagu ta teadis, mühaka intiiimsuse enese vastu hiljem kasutanud ja ta toorelt oleks haawunud, kui ta seda poleks korranud.

Et Ceres kutselt kirikuwastane ja wabamõtteleja oli, pidas Eweline tarwilikuks tema ees waga olla, end näidata punasse nahka köidetud suurekujuliste palweraamatutega, nagu näiteks kuninganna Maria Leczynska ja Dauphine Maria Josepha ülestõusmisnädal. Ning ühtelugu andis ta Ceresile allkirju lugeda, mida ta kogus püha Orberose rahwuskultuse kindlustuseks.

Mitte Ceresi narrimiseks ei talitanud Eweline niiwiisi, mitte kelmikusest wõi waidlushimust, isegi mitte snobismist, kuigi tal oli selleks kalduwusi. Waid ta jaotas end niiwiisi, ta arendas iseloomu, ta sai suurust. Ta peitis end, et rahwasaadiku julgust õhutada, religiooni nagu Brunhilde tulle, et Siegfriedi ligi meelitada. Ta julgusele naeratas õnn. Ceres leidis ta niiwiisi weel olewat ilusama. Tema silmis oli klerikalism peen.

Määratu hääleteenamusega uuesti walitud, astus Ceres parlamenti, mis oli weel kindlamini pahempoolne, weel edumeelsem kui eelmine ja mis nähtawasti weel rohkem igatses reforme. Ceres märkas aga kohe, et suure õhina taga peitus ainult kartus muutuse ees ja ausaameelne soow mitte midagi teha ja ta töötas enesele poliitilist kurssi alata, mis wastaks neile püüetele. Kohe istungi algul pidas ta suure, osawalt kokkuseatud, hästi korraldatud kõne sihtmõttega, et iga reformi kaudu tagasi tuleb hoida. Ta oli äge, ta kees isegi õhinas, sest tal oli põhimõtteks, et kõneleja parajusmeelsust määratu ägedusega peab soowi-

tama. Kogu parlament austas teda kiiduawaldustega. Presidendi tribüünilt kuuldasid daamid Clarence; tahtmatult wärises Eweline kiiduawalduste pühaliku lärmi juures. Samal pingil istus ilus proua Pensée ja ka tema keha wäristas selle meheliku hääle kõla.

Tribüünilt lahkudes tõttas Hippolyt Ceres, särgi wahetamiseks aega jätmata, kuna käed weel plaksutasid ja kõne awalikku wäljapanekut nõuti, et teretada daame Clarence tribüünil. Eweline silmis oli tal edu ilu. Ja kuna ta daamide juure kumardas, alandliku, ainult wähe maitsetu näoga nende wiisakusi vastu wõttis ja taskurätikuga kaela pühkis, heitis noor neiu pilgu proua Pensée peale. Ta nägi, kuidas see joowastatult, raskelt hingates, kinnilangewate silmalaudega, tagasiheidetud peaga, minestuse lähedal, ta kangelase higi hingas. Kohe naeratas Eweline talle õrnalt vastu.

Alka rahwasaadiku kõnele järgnes walju kaja. Poliitilistes „sfäärides“ kiideti ta osawust. „Lõpuks ometi kuulsime parajusmeelset keelt,“ kirjutas parajusmeelsete juhti waleht. „See on kogu eeskawa,“ öeldi parlamendis. Koosmeelselt tunnistasid kõneleja talenti.

Nüüd oli Hippolyt Ceres radikaalide, sotside ja kirikuwastaste õige juht, kes nimetasid ta oma rühma esimeheks, mis oli suurim parlamendirühmadest. Järgmises walitsuskombinatsioonis pidi ta ministriportfelli saama.

Pika wiiwituse järele otsustas Eweline Clarence härra Hippolyt Ceresiga abielluda. Tema maitse jaoks oli suur mees weidi tawalik. Weel ei öelnud miski, et ta ühel päewal poliitikas haljale oksale pääseb. Kuid Eweline oli kakskümmendseitse aastat ja tal oli küllalt elukogemust, et teada, et ei tohi olla liig nõudlik ja liig walimishimulik.

Hippolyt Ceres oli kuulus; Hippolyt Ceres oli õnnis. Teda ei wõinud ära tunda. Ta kuubede ja kommete elegants tõusis ahwardawalt. Ta käis ainult walgetes kinnastes. Ta oli nüüd liig seltskondlik ja Eweline kahtles, kas pole see hullem kui ümberpöördult. Proua Cla-

rence oli kihlusega päri. Ta oli tütre tulewiku üle rahustatud ja rõõmustas, et nüüd igal neljapäewal ta salongi lilled ehtisid.

Laulatusteremoonia pakkus raskusi. Eweline oli waga ja tahtis kiriku õnnistust. Hippolyt Ceres, kes tolerant oli, aga wabamõtteleja, soowis ainult kodanlist laulatust. Küsimus tekitas tüli ja isegi walulikke stseene. Wiimane mängis noore neiu toas, kui kutsekaarte kirjutati. Eweline seletas, kui ta kiriku ei lähe, ei tunda ta end abielus. Ta kõneles sellest, et nad peawad lahkuma, et ta emaga wäljamaale läheb wõi kloostri põgeneb. Siis muutus ta õrnaks, nõrgaks, ta palus ja hoigas. Ja ta neitsilikus toas hoigas kõik kaasa, pühaweenõu ja õli-puuoks walge woodi kohal, pühad raamatud kapikeses ja marmorkaminal püha Orberose walge ja sinine kuju, kes wangistab Kapadootsia lõhet. Hippolyt Ceres oli liigutatud, muutus pehmeks, sulas.

Walulikult ilus, pisaratest läikiwate silmadega, käerandme ümber roosikrants lasuurkiwist, heitis ta äkki Hippolyti jalgade ette ja haaras surres, walandunud juustega, ta põlwedest kinni.

Ceres andis peaaegu järele. Ta koheles:

„Kiriklik laulatus, kirikliku laulatuse seediks minu walijad küll. Kuid walimiskomitee, see ei neelataks seda nii kergelt . . . Noh, ma seletan neile . . . Salliwus, seltskondlik tarwidus . . . Nad saadawad kõik omad tütreid kiriku . . .

Ainult mu ministriportfell, armsam, see, kuradi pärast, wõiks pühas wees rippuda.“

Nende sõnade juures tõusis Eweline tõsiselt, suurmeelselt, ohwrialandlikult, wõidetult.

„Mu sõber, ma ei nõua seda enam.“

„Ilma kirikliku laulatusest! Tore, suurepärase!“

„Jah! Laske mul tegutseda. Katsun kõik Teie ja enese rahulolekuks korraldada.“

Ta läks auwäärse paater Donillardi juure ja seletas talle olukorda. Paater oli järelandlikum, kui ta lootnud oli.

„Te abikaas on tark mees, korra ja mõistuse mees. Ta tuleb meie juure. Te pühitsete teda; mitte asjatult ei saatnud Jumal talle kristliku abikaasa. Kirik ei soowi alati laulatusõnnistuseks uhkust ja hiilgawaid tseremooniaid. Nüüd, kus teda taga aetakse, sobiwad krüptide pimedus, katakombide salateed ta pidudeks. Kui Teie, preili, olete täitnud kodanlised nõuded, tulge herra Ceresiga tänawkleidis mu erakapelli. Laulatan teid salaja. Saan peapiiskopilt selleks tarwiliku loa ja kõik kergendused mahakuulutamiseks ja pihtisedeliteks.“

Hippolyt leidis selle weidi hädaotlikku, kuid oli nõus, olles salaja meelitatud.

„Lähen lühikeses kuues,“ ütles ta.

Ta läks ülikuues, walgetes kinnastes ja lakksaabastes ja põlwtas nagu ette on kirjutatud.

„Sest et inimesed nii wiisakad on!“

Hall on tuba.

Ed. Wöhrmann.

Hall mu ümbrus, hall mu tuba,
hallid seinad silma ees;
hall mu süda ammu juba,
hallid mõttekdi ta sees.

Halliks läinud on mu pale,
hall ka pilk, mis hallilt näeb;
hall mu tee, mis ligemale
halli haua poole läeb.

Hallid puud ja pöösad udus,
hall ka taewas ülewal,
ja mis näen ses hallis kudas,
kõik on hall, nii hall, nii hall . . .

Ometi mu isamaale
panen laulud kõlama:
uduski ta rinna naale
igal ajal langen ma.

Idüll maskides.

Prantsuse kirjanik Claude Farrère.

3

Kuid mis ütlete teie mulle? et Ninon de Lenclos oli wäga sõber madame de Sévigné'ga? Här r a de Sévigné'ga, arwan! L a p s u s, mitte?

XIII.

Här r a Henri Prècy
Austria posti lahkkel wahetalitusel,
Konstantinopol,

Pariisis, septembris 1902 a.

Siiski . . . te pahandate mind weidi! Ah! mu sõber pole wäga korralik. Mida siis! hashish, oopium, liikwa! Muidugi, ma mõistan, et paljugi asju on lubatud hulljulgete laadi reisijatele, asju, mis oleksid hirmsad noorele tütarlapsle. . . Ja ometi armastatakse neid, ükskõik, mis nad ka teewad, need kohutawad reisijad! . . . See on ükskõikne, kuid tee teete mulle weidi hirmu: kas on tõsi, et oopium wõtab teise teadwuse, ja et teie ta wägewa mõju all pole enam oma sõnade isand? Õnnelikult ei ole waese Ninon'i päralt teie peas kuigi tähtsat kohta, muidu räägiksite temastki oma „enam-wähem tähtsusetä seltskondadele.“ Oh! tean hästi, et „Ninon'ist“ midagi rääkida ei ole. Kuid see pole tähtis? Kuid see teeks mulle suurt walu, kui teaksin, et ta kistakse Jumal teab kuhu, see waene armas nimi, mille teie mulle olete annud. . .

On nad vähemalt ilusad, need kaduwad neiud. . . keda teie enam ei näe pärast esimest korda? Ma ei armasta neid palju. . . kahjaisen neid pigemini, sest ükskõik, mis te ka neilt ei nõua, ehk jätawad nad teie juure ometi tükkese oma südamest? . . . Ei? olete teie selles täitsa kindel? Kuid mulle näib, et need naised ei wõi ometi sel määral erineda teistest.

Mu Jumal! jah. . . saadan teile oma päewapildi. . . kui te wähegi nõuate. . . üsna wähekesse. On juba kaks kuud sellest ajast, mil enese jälle üles lasin wõtta. . . nimelt teie jaoks. . . ja siis, kuna teie temast enam ei rääkinud? . . . Kuid, palun teid! ärge näidake teda kellelegi? . . . Soowitan tema jaoks laeka põhja hästi awatlewas raamis. . .

XIV.

Här r a Henri Prècy,
Austria posti lahkkel wahetalitusel,
Konstantinopol.

Pariisis 30 oktoobril 1902. a.

Wabandust! Sellest on juba kolmkümmend ja üks päewa, mil sain teilt wiimase kirja. . . Kuid sel kuul oli mul seewõrra suur walu elada, et mul jatkub praegu jõudu ainult nutmiseks. . .

Mu parim sõbranna on surnud. . . Kas teie seda mõistate, teie, kes olete mees, mis tähendab noore neiu elus ta parim sõbranna? See on pool temast enesest. — Parempool.

Praegu, kelle leian ma, kui mu süda on wapustatud? kui mind waldab rumal tahe, kaelustada kedagi, suruda kedagi oma rinna wastu, ja talle kõik ütelda?

Armastan ema, kindlasti! Kuid meid lahutab niipalju aastaid! See on, nagu ei räägiks meie üht ja sedasama keelt. . .

Olen nukker, nukker. See waene soowitas ema mulle palwetada. Kuid ma ei wõi. Ma ei oska seda hästi.

Kas näete, ma ei ole enam kui pooleldi kristlane. Sel kuul puudusin ma kolmel missal järgimööda. Mind kutsutakse wäikeseks ateistiks. Räägitakse midagi halwast kirjandusest. Mida ütlesid nad siis, kui teaksid mu suurimast patust, mu kirjawahetusest teiega? — Lugesin jälle Shakespeare'i täna hommikul, ja waadake jälle wäike ärkamine.

Kirjutage mulle pikad kirjad, hästi õrnad, nagu oskate. Mul pole enam peale teie kedagi, mu suur sõber. . . Jtelge? kas jatkate ikka weel oma. . . seltskonna wahetamist. . . iga õhtu? Wõtaksin teie asemel kusagil teie minarettide linna nurgas omale wäikesse Asiaada, nagu kunagi Loti!

Olge hästi hea: wastake mulle wäga ruttu. Armastage weidi oma kurba Ninon'i. . .

XV.

Här r a Henri Prècy,
Austria posti lahkkel wahetalitusel,
Konstantinopol.

Pariisis, 23. nowembril 1902,

Kuri sõber, olen oma südametunnistuse läbi uurinud, ja ma ei mõista, miks teie minu peale pahane olete! Mis seisib selles mu wiimases kirjas, et teie niisugust wiha kannate Ninon'i vastu? Ja kui ma teile enam ei meeldi, miks ei ütle teie mulle seda? selle asemel, et seda armutut waikimist harjutada?

Ei, see pole mitte see; tean ülihästi, mis see on: teie olete tüdinud Ninon'ist, see on kõik. Oh! saan ilusti aru sellest wäikesest huwist, mida wõiwad teie pakkuda mu kirjad... Kuid milleks lasite mu üle teise jõuda? Teie oleksite pidanud kohe aru saama, et minusugune wäike ei wõi teile ometi kirjawahetuse meisterteoseid saata! Sel ajal oleks see mulle õige wähe walustanud, kui oleksin teid kaotanud.

Täna aga, see on suur wapustus. Õigus! olen rumal, et kinni hoian sellest, kes minu vastu on säärane ja mind naerab!... Kõigil on ju küllaldaselt muresid, milleks neid weel eriti otsida? Milleks oli mul tarwis oma waest esimest kirja kirjutada? Kuid see on minu süü! ja ma ei tee teile etteheiteid, — ainult seda: miks ei ütle teie mulle otsekohe, et asi on lõppenud? et teie enam ei taha? — Tõesti, sellest saaksin ma enam aru!

Jah, tean, et ma teile enam ei tohiks kirjutada, kuna teie mulle enam ei wasta. Ma pole küllalt suursugune, eks? Kuid ma tahaks teile selgeks teha, et ma teie eest wõiksin jalgaadega tallata oma iseteadwust ja üle saada oma pahameelest. Ja ehk ei leia teie kunagi sõbrannat, kes oleks selles asjas nii kangelasmeelne...

Praegu olen teile kõik ütelnud, mis pidin ütleva. See kiri on wiimane, kui teie mulle ei wasta. Teie saate ta nelja päewa jooksul. Ootan. Warsti — wõi jumalaga...

Ninon.

... Ja ometi, armastasin oma kauget sõpra.

* * *

Järeloomärkus. Eespool awaldatud kirjad pole sugugi fantaasia wili, ja härra Claude Farrère peab oma aukohuseks teatada, et ta pole sugugi nende

autor. Uks tõelik ja elaw preili Ninon on nad kirjutanud sellele Henri Prècy'le, — kelle õige nimi on C. B. d' A. — kes oli härra Claude Farrère'i sõber, ja kes enese — kaunis mõistatuslikul kombel — tappis 10. septembril 1907. — See oli teisel päewal pärast enesetapet, kui herra Claude Farrère — testamendi täitjana — leidis õnnetu Prècy paberite hulgast preili Ninon'i kirjad. Ja härra Farrère palub oma suurt wabadust wabandada, et ta need kirjad nüüd, siinseal muudetud ja kohendatud kujul, awaldab, sest ta peab neid wäga wääruslikkudeks.

Iga kiri leidis weel oma ümbriku, andes seega kahtlematu tõenduse oma algupärasusest

Kaks wiimast ümbrikku olid erakorraliselt määritud. Teiste hulgas leidis nendel Konstantinopoli, Smürna, Ateena, Odessa ja Batum'i templeid — peale selle weel teisi, raskesti loetawaid.

Üksikud nende kirjade juures leiduwad dokumendid andsid härra Farrère'ile wõimaluse järgmisi fakte üles ehitada:

1. nowembril 1902. lahkus härra Henri Prècy wäga äkiliselt Konstantinopolist, andes mitmekesistele postiasutustele selles linnas wäga mitmesuguseid aadresse.

Tõeliselt sõitis ta Krimmi, Liwaadiasse, kus sel ajal asus Tema Keiserlik Majesteet Nikolai II.

Härra Henri Prècy weetis, suurimas saladuses ja motiividel, mida ei tohi lewitada, terweni 47. päewa Liwaadias. Pühapäewal, 21. detsembril, lahkus T. K. Majesteet Liwaadiast, et Peterburisse sõita. Esmaspäewal, 22. dets. lahkus härra Prècy Krimmist; ja alles 24. saabus ta Konstantinopoli, kus ta arwatawasti ees leidis oma kahe kuu jooksul saabund posti.

Kui ta wastas, mis on wäga tõenäolik, 25. detsembril, siis saabus ta kiri alles 29. detsembril Pariisi (ühel esmaspäewal).

Kuid see on ka kindel: preili Ninon, kes oli lootuse kaotanud, haawatud, isegi wõib olla alandatud, ei käinud juba pikemat aega postil kirja ootamas.

Härra Claude Farrère, Henri Prècy nimel, palub preili Ninon'ilt alandlikult ta lahket wabandust. (Lõpp).

Whiskyga Ameerikasse.

Inglise kirjanik Tom Tim.

1

Kuramus, oli see täna jälle ilmake! Jan seisis tüüri juures ja heitis kortsus kulmude alt wälkuwaid pilke süngele taewapiirile. See lebas ikka weel määratud kotina wee kohal, mis kees möirates skuuneri ümber, kord määratuid mägesid moodustades ja neid kohisedes üle parda kallates, mattes lootsikut peaaegu mastitipuni wahupilwe, kord awades äkilisi kuristikke, kuhu laew nina hirmutawalt sügawale sisse pidi pistma.

Pühadused! — Nii polnud wesi weel kunagi wintisid mööda üles mühisenud ja neil oli ometi täna neljas päew tormi. Hei! Kuidas hulus tuul purjedes, wäänas maste ja kangestas linu! Kuid hollandlase juures, seda pidi ütleva: See oli peen laewuke, wäike „Delfiin“ — wõtku mind see ja teine — kargas üle wete nagu ta elus nimekaim, üles märke ja alla orgu, naeris „sileda Äntsu“ üle, põgenes selle märgadest kätest ning andes talle ninahoope, et teine wihast hulus. Olid hea sõidu teinud, kui mandriilt tasakesi merde olid hiilinud, öösel ja udus. Ei tarwitsenud logelewale sadamrahwale ta ärasõitu purjus ninade alla kirjutada — hehe! Haiistsid isegi whiskyt kõigist luukidest, kuigi seisis kümme korda korralikult pitseeritud laewapaberites: Masinosad Wera Cruzei, tagasiwedu, lihakonserwid Halifaxist. Wõisid maksta reederile kena summa-kese raha, need paberid — wõtku kurat! Noh, sai selle sajakordselt tagasi, Pechose kalakäigu juures. Meiesugune aga . . . ? — Jan sülgas alla tuult üle parda.

Muide: peen tee! Ikka tuule all sel aastaajal. Ainult mandri lähedal oli laewamootor kühweldama pidanud. Kuid — wõtku see ja teine! — täna puhus ta hoopis eriliselt: Öhus seisis lõhn, mis hiilis nii soeniiskelt ninasõõrmetesse . . . nägi neetult wälja, nagu läheks rahulikumaks. Noh, talle, Janile, oli see ükskõik. Oli küllalt soolawett rüübanud, kogu need päewad ja polnud karwagi kuiwa ta ausal nahal. Oli aga meri sile, siis tulid sealt sajad urgastest, mariin-

lased. Läks siis ümberlaadimine liinil¹⁾ weel kord hästi. Tja! — oleks oma mees juba parda taga! Noh, küll kapten õiendab!

He! — kas ei tulnud seal Jonny üle laewalae? Miks pöörleb ta siis oma ilusa walaskalapeaga igasse taewasuuna? Näib, et hiilib meritont ise tal pärawees. Jumal needku, kui see liri hai pole haudunud peent plaanikest! Hõõgus tal juba, kui Bahamad tüüri taha jäid, püha tuluke laternas.

„Hallo, Jonny! Mis on?“

„Wõid kõwemini karjuda, jah? . . . Oh sinuga kõneleda, „Boy! Arwan, sa pole konn, midu . . .“

Jonny sülgas alla tuult üle parda — „Muide, tuul . . .“

„On edelast lõuna keerutanud. Wai-kib, arwan ma. Mispärast oled nii jäme, he?“

„Jäta! Pole aeg ilusaid kõnekäänusid teha nagu pruunide tüdrukute juures Puerto Platas ja weel vähem on aeg tuulde karjuda, et wanamees seda kuuleks sädejaamas . . .“

„Wanamees sädejaamas? Siis oleme päral²⁾?“

Oleme just Charlestoni kõrgusel. Kui sõidame tuulega nagu ta praegu on, siis wõtame kursi Kap Teari peale ja homme oleme liinil. Nad telegrafeeriwad juba!“

„Kurat, siis tarwis wahil olla!“

„Nüüd wõi kunagi, mees! . . . Tulin sellepärast sinu juure.“

Jonny surus oma jändriku keha Jani wastu ja ei pööranud wäikseid, luurawaid haisilmi selle pinewast näost, kui nüüd jätkas:

„Kuule, Jan! Oled wist märganud Puerto Plata kõrtsis, kus sulle karule, Haitisegaweri süsimusta juuksega, kellesse olime kõik — wõtku mind kurat! — hullunud nagu wäljas meri, — üks, kaks, kolm — ei tea wist isegi, kuidas — osaks langes . . .“

¹⁾ U. S. A. kaitsepiir. Mandri salakaubitsejad laadiwad seal piirituse Ameerika salakaubitsemislaewadele, kes, olles rannaga tuttawad, toimetawad edasiwedu maale omal riisikol.

²⁾ Kaitsepiiril.

„Ah, inimene! — Jäta Haiti tüdruk! Wõiks mul muidu tüür käest libiseda ja meri tuleb laele. Hollandlase juures! — Juuks rippus tal põlwini ja ta nahk säras lambiwalgusel nagu meriwaik, kui ta — kurat! — ainult korallketti kaelas kandis ja klirisewaid wõrusid säärite ümber. Wäik ja pauk! Ja silmad, mees! Silmad! . . .”

„Waiki, armund ahw! Oli tüdruk nagu teisedki . . . kuid ilus — jah, põrgu-würsti nimel, aamen! — ilus oli ta — kõik kuradid! Kuid ei tahtnud kõnelda neetud tüdrukust. Wõid ta hiljem kulla sisse raamida. Tahan kohe öelda, kuidas! — Kui ometi oma kalasuu kinni teeksid! Nii siis: Istus meie lauas üks, nägid ehk ka teda oma armunud härja-silmadega? — Gentleman, tiptop — jõi wahetpidamata!”

„Ah, ameeriklane! Yes, gentleman!”

„Noh, näed, seal ta tulebki! . . .”

Jan unustas hämmastusest suu lahti, et tuul puhus kurku nagu korstna ja jälgis pärani kistud silmil Jonny tahapoole sirutatud kätt. Parajasti oli sügaw org laintemäed lahutanud ja laia sihi awanud, et warsti uuesti kohisedes kokku landega. Jani terawad silmad olid wõinud selgitada kahte tantslewat masti-tippu lainteharjal. Nüüd pööras ta, laiad lõualuud põnewuses pingul, pilgu jälle iirlase tigidalt hirwitawale fauninäole.

„Ei mõista — jah.”

Jan raputas pead.

„Jah, äri teha on teine lugu kui . . . Selleks on waja: siin!” — Jonny tegi tähendusrikka liigutuse Jani otsaesise sihis. — „Pole teeninud, sa lollpea, et sulle dollareid punkri kühweldatakse. Nii siis: awa hülgekõrwad pärani! — Ameeriklane seal tahab meie kaupa osta. Maksab nii palju, et iga mees 15.000 dollarit saab. Kas mõistad nüüd?”

„Ei, Jonny, ei mõista! — Kaptenil on ju walmis ostja, kellega wist juba sädejaamas äri teeb. Me laadime ulgumerel wälja. Teine teatab oma reederile N. S.'i ja see jälle teatab meie reederile rahas, mis see Londoni pangast saab. See wana mandrihaikala on juba tehtud mees, kui me weel alles ujume. Wanamees seletas seda kord mulle.”

„Oled neetult kawal poiss, Jan! Noh — kuidas see sulle meeldib, he? Kui raswane maarott — et talle kuradi wanaema suppi sülgaks! — Dollareid kuh-

jab ju kapten, kes protsente saab samuti? Ja, ja mis saame meie? Näruse — hm! eratasu, kui mitte muud: nimelt soolawett kõhtu wõi mõned aastad Sing-Singi! Mis puhuks reeder juba on kinnitatud Lloyd'i juures, jah! Kuid, ütlen sulle: Wõib teisiti tulla — tuleb teisiti! Sest nii kawalad pole need raswased maarotid, et, kes on õige merimees, weel kawalam olla ei wõiks! Nii, Jan: Müüme kauba ameeriklasele! Ulgumerel. Juba homme. Maks kohe kätte. Siis wõib neetud maarott kaabeldada nii palju ja nii kaua kui soowib — ei saa ühtki tsenti!”

„Ja kapten?”

„Kapten? . . . Kes pärib kapteni järelle? Kalad ei kõnele! Wõtku mind kurat! — Wõi oled sa seda kuulnud? . . . Kui aga leidub lollpea, kes peab paremaks eratasu wõi merimehesurma wõi Sing-Singi 15.000 dollarist — udu: Kalad ei kõnele ka sellest! — Mõistsid, jah? . . .”

Jan mõistis.

„Soo . . . ja nüüd tüüri rahulikult edasi kagust idasse, ikka tuule all!”

Jonny heitis weel luurawa pilgu Janile, siis tampis ta kesk laewa minema, wilistades oma kodumaa melankoolset wiisi.

* * *

Sel ajal kükitas kapten Brown sädejaama kuli juures. Tema ees, logisewal laual, lebas merikaart. Kõrwal auras klaas grokki. Kapten sülgas, silus siis okkalist habet:

„Ikka weel midagi, Erik?”

„Ikka weel midagi, kapten! Ainult segane puder: Salamärgid, metsikute kauplejate pakkumised, segamised ja muud sarnast!”

„Noh, ootame weel! Lähen laele, waatan ilma!”

Kapten kergitas wägewad liikmed toolilt ja pani käpa juba ukselingile . . . seal kutsus Erik ta elawalt tagasi.

„Nad tulewad, kapten!” — teatas ta ärewalt, kui säde saabus — „Company säde: alus „Grisly“ ootab piirkonnas B. 3. meie käske!”

Kapten laskus jällegi raskelt istmele ja ta pilk rändas merikaardil. Oli iseäralik merikaart. U. S. randweed olid seal piirkondadesse jagatud, mis sarnanesid laius- ja pikkuskraadidele ja olid ainult hoopis wäiksemad ja mis asusid peasjalikult 80. ja 75. lääne kraadi ja 30.

ja 35. põhjakraadi wahel nii tihedalt koos, et nende diagonaalid ainult mõned merimiinid wälja tegid.

„Piirkond B. 3.“ — porises Brown. — „See on rannale neetud lähedal. On laisad, need wennaksed. Erik, telegrafeerige „Sristyle,“ ta tulgu C. 4. wastu.“ Jälle klõbises aparaat.

„Kapten, Company teatab rannast: kaks torpeedopaati sõidus piirkond A. 1, ida põhjapoolle!“

„Pole wiga! On nüüd kurss kagust idasse. Peawad meie pärawett C. 2. lõikama, need luusijad. Kuid, ükskõik: olgem walwel! — Kurat, mis seal ragiseb?“

„Wõtku mind see ja teine, kapten! — Kuid seal on segamised, mis tulewad lähedalt, mitte pooltki merimiini eemalt!“

„Wõi nii!“
Brown kargas istmelt, nagu poleks wõinud oodata ta kohmakusest. Uksel pörkas ta Jonny peale, kes tuulega sisse puhus. Ja weel kolm tugewat madrust kaasas. Kapten ei näinud ärewuses ime likku gruppi.

„Jonny!“ — mõirgas ta iirlasele — „olete laewa näinud?“

„Muidugi!“ — tuli ükskõikne wastus. — „Laewa pärast me Teie juure tulemegi!“

Sellega tõukas Jonny kapteni raswase kõhu tagasi ja nad olid äkki kuuekesi tillukeses kajutis. Nende pilgud põlesid üksteisesse weriwaenulikult.

Brown mõistis, litsus selja wastu laia seina ja tõmbas wälkkiirelt pistoli. Jonny, osaw raffineeritumas kahewõitlustehnikas, lõi tal käeseljaga käewarre kõrwale. Kuid juba käis pauk ja sirutas Sami, purjeparandaja. Siis killustus kapteni küünarnukk Jonny käewarres, relw klirises maha ja warsti oli mõirgaw hiiglane abitult köidetud.

*

Jan seisis tüüri juures. Tuul oli wai kinud. Käristatud pilwede takka pilgutasiid uniselt mõned tähed. Wahetewahel heitis kuu pilkawa pilgu alla.

„Wana sõber!“ — karjus Jan talle wihaselt, „et sind üheksa sabaga merikass. . . Sul on hea hirwitada ülewal, kuna meiesugune all end eluaeg peab waewama, et elada. Ja kui ta elu lõpetab, siis. . .“ Jan sülgas üle parda.

Kuid, wõtku see ja teine, ei wõi seda muuta! Kui Jonny plaan hästi

läheb, on Jan gentleman, kelle üle keegi häbematult ei wõi hirwitada — olgu ta kuu wõi Pirpont Morgan, Hiina keiser wõi muu. . . Mis ütles Jonny? Wiisteistkümmend tuhat! . . . siis riided, et isegi prints¹⁾ tagasi waatab. Siis esimeses klassis „Columbusel“ wõi „Mauretania“ ja tollas läbi Hydeparki. . . raha! — peawad hämmastuma Old-Londonis Peetruse kalakäigu juures! Wõi sõidame parem lõunapoolle — he? Läheb ka Haiti ja Pernambuco kaudu — tee mandrile. — Oha! — Haiti tüdruk! . . . Nahk kui sammet, meriwaigu wärwi, sile ja kalõhnaw nagu lõunamaa lilled. Süsimust juuks põlwini ja ainult korallketike. . . ainult korallketike. Ja silmad, milles hõõgusid ürgmetsade saladused ja Inana nimeks. . . Inana, Inanita — see on hispaaniakeelne. On Hidalgo²⁾ isaks olnud, ütleb. Ema mingisugune segaweri Mehikost. . . Kuradid! — laeng?

See läks kapteni pihta! . . . Jumal olgu ta waelele hingele armulik! — kuigi ta seda teeninud pole. . . Amen!

Jani huultest wintsutatud näos oli kurbus näha. Jah! — keegi ei tohi Janist öelda, et tal merikindlast karedusest hoolimata süda õigel kohal pole. Tal on muidu minuga tegemist. Ja ma olen Tehase raskekaalumeister.

Jan leinas siis kapteni lahkumist. Rahju, et 15.000 teisiti saada polnud. Kuid kes wõib seda halba ilma muuta, küsin?

Kapten polnud aga weel surnud, waid ainult Sam, purjepaikaja. Kui Jan kuulis, et kapten oli maha lasknud Sami, purjepaikaja — Sami, kes oskas nii nobedalt mängida laewaorelit³⁾ ja neid passaattuultes üle mõnegi kurwa tunni oli aidanud, kui palawus ja nürimeelus tinaraskelt laewalael lebasid, — haaras teda õiglase wiha ja ta tegi Jonnyle ettepaneku kaptenid surmata kahewõitluses noa ja köieotsaga.

Kuid Jonny ei wõtnud wastu.

Endine kapten kuuluda seaduslikult tema, praeguse kapteni, kohtuotsuse alla ja homme olla asjaharutus kogu meeskonna ees.

*

¹⁾ Walesi prints, Inglismaa troonipärija.

²⁾ Hispaania aadlimees.

³⁾ Harmoonika.

Oli ilus ilm teisel päeval. Meri peksis rõõmsalt laksudes ja õrnalt häälitse des kiiklewat laewa. Soojalt paistis päike viimase meheni laewalaele kogunud meeskonnale. Ka Jan oli seal. Samuti olid seal kapten Brown ja surnud Sam. Esimene kaebealusena, teine kaebajana. Laewapära taga wahiti uudishimulikult ameeriklaselt siia.

„Boys!“ — awas Jonny kohtuistangu — „kas walisite mu ühehääleliselt kapteniks wõi mitte?“

„Jah, ühehääleliselt walitud!“

„On kapten Brown tagandatud wõi mitte?“

„Tagandatud!“

„On mul õigus sel laewal kohut pidada wõi mitte?“

„Jah, teil on õigus seks, Jonny!“

„Stüüdistan siis laewameeskonna liiget Browni mässus ja tapmises! . . . Mis on ta teninud?“

„Surma!“

„Kaebealune! — Te kuulsite otsust! Wiimane sõna ja wiimane soow olgu Teile weel lubatud!“ — pööras Jonny kapteni poole, wõttis paljastatud peaga pühaliku asendi. Kõik rebisid mütsid maha. Kuradipoiss, Jonny! Mõistis õigust wäänata! Oli neil ehk õigus, kes jutustasid, et ta kord tudeng oli? Kuradipoiss! Hehe! — Tõesti kuradipoiss! Aga kapten! Tõepoolest! Seisis seal — kartuseta, punane wihast. Isegi walusid murtud käewarres ta ei näidanud. Ei annud ühelegi pilku. Sülgas Jonnyle saapaninale. Klak!

„Ptüi, kurat! — Millised närud! Rohkem pole mul öelda! Ja soow? — Et te kõik poodud saaks, enne kui ühe warastatud dollari wälja olete annud — . . . Ja nüüd tooge mulle whisky!“

„Boys! — Kaptenile whisky!“ käskis Jonnv. Bill tõi terve pudeli. Kapten keelas selle korraga.

Siis plumpasid nad ta, liiwakott jalge küljes, merde.

„Wõtku teda kurat!“ — ütles Jonny mitte ilma aukartuseta.

„Aamen!“ wastasid boyd.

Siis lasksid nad weel Sami, purje-paikaja, merde, kes oskas nii nobedalt

laewaorelit mängida, ja kõik olid liigutatud.

Sellega lõppes pühalikkus ja nad signaleerisid ameeriklasele, et ta parda taha tuleks.

Jonny kiskus kaitseketid mõlemailt rewolwerkahurilt. Kaks meest ronisid esimasti, kus kuulipilduja warjatud oli. Teised asusid, relwadega warustatud, tähelpanematult seisukohtadele.

Ei wõinud teada, kes?

Ka ameeriklane näis sarnaseid ette-walmistusi tegewat.

Siis tuli ta parda taha. Kraaksudes hõõrusid sein sein vastu. Siit ja sealt wahtisid õudsed grimassid särawate relwade taga. Wilm ja Billy mängisid kahuritega. „Delphini“ esimastilt rippus kõis alla. Selle küljes rippus pomm, ameeriklase kahurite kohal. Leidsid, et trikk hea, ameeriklased panid püssid käest ja keerasid kahurid kõrwale. Siis ronisid kaks, kolm üle Delphini parda, nende hulgas gentleman, ja Jonny andis boydele märku, et hädaohtu pole. Olid kiirelt kaubaga koos. Ameeriklane maksis ja pool laadungit oli tema. Oli lõbus ümberlaadimine, meri oli rahulik ja töö mitte raske ja kõik rõõmustasid õnnestunud äri üle.

Wiisteistkümmend tuhat! — porises Jan pead raputades ja lasi hämmastuses ühe kasti jalgadele langeda. Kurat! käis luudest läbi! Kuid hallo! — Mis see oli? Jan unustas wasardawa walu ja wahtis totralt saapaninadele. Oh, te klotsiwad merihirmutised — liiw! Jan tundis kurgus kõdi, et naer kallale kipus. Kuid ta neelatas selle õigel ajal ja kandis longates kasti ameeriklasele. Siis sosistas kiirelt leidusest Jonnyle. Jonny kadus salaja sidejaama. Ei kestnud kaua, ilmus sädekuli ja karjus: Torpeedopaat näha! Hüppasid ka juba ameeriklased lootsikusse, loobusid wiimastest kastidest, panid mootori käima, pöörasid ümber ja haidi! — kihutasid minema kiirusega, et „Delphinil“ suud ja ninad pärani kisti. Pöörasid siis ka tüüri ja andsid täisauru, kuid ainult kattedeks, sest Jonny teadis, et neil waja polnud mariinlasi karta. See oli ainult liiwa pärast

(Järgneb)

Sibahunt.

Sassa kirjaniku Luise Westkirch'i romaan.

9

Junge tundis omas hirmus ja hingehädas jeda nagu kingitusena, et tohtis oma isamajas woffi keerutada, eemal teistest külainimestest, kes wististi wesklesid ainult Kort Ohlsenist ja ta süüsi ning hufatusest.

Dubje sügisöö waukuses ja ühfinduses hakkas ifegi surunud woff Ohlsenist rääkima.

„Nüüd hulgub ta jälle hundina soos,“ ütles woff waini, „hundina, hundina! — Sina ei saa teda takistada. Sina ei saa teda aidata. Miks ei põletanud sa nahka ära? — Miks ei juutnud sa jeda teha? — Nüüd oled sa tema hirmjate tegude ja hufatuse juures kaasjüdlane!“

Lõng kattes.

Junge ei saanud edasi fedrata.

Kartlikult waatas ta ringi.

Gesriieteta akende ees rippus pime öö! Aga ööl olid näod! Kahwatu nagu koftutõmbud mustade kulmude all waatas läbi ruudu — Ei, ei, see oli ainult pesu, mis väljas tuule käes lehwis!

Junge pani kõik ukseid seejt riimi, riputas rätiku afna ette. Aga nüüd omasid warjud nurkades kõiksugu kujud ja näod.

Ja kuula!

Mis toonid need olid, mis kummaliselt läbi tühja maja fosistafid? Nad tulid Tobiase toast. Kas rääkis tema? — Kas rääkis Triin-Meid? — Wõi — Junge süda jäi seisma. Warbaotfil lendas ta Tobiase toa juure ja awas tafafesi, etterwaatlikult ukse.

Kunjal seinfängi ees wubises küünal peene tõmbetuule käes, mis afnapragudest puhus, heitis waheldumat warju haige mehe kahwatanud näole, kelle filmad tühjalt kaugusse wahtisid.

Triin-Meid kummardas tema kohal ja silistas tafafesi ta otfaesijst, pöski, rinda, ifka jälle, ifka jälle, pomises ühetooniliselt talle sõnu kõrwu, ifka neidsammu sõnu.

Junge nägi ainult Triin-Meidi profiili, mis seinfängi pimedusest talle terawasti filma paisitis. Ja kas oli see walgustus, wõi oli see öud, mis tühjas majas haudus — tema nagu näis talle otse kartustärataw olewat omas öitsmas termises Tobiase külma higiga kaetud surunudõ kõrwal, öudne kui ilusa wampiri nägu, kes oma ohwri wesejt tühjaks imeb.

Junge karjatas, nii metfikult raputas teda öudus.

„Gma! — Mis sa teed?“

Triin-Meid kähwas tema poole. Ta filmad wälkusid kummalises hiilguses.

„Mis ma teen? Kunjal tüdruk, jeda näed sa ju! Teen, mis suudan, et sinu waene onu rahule jääks. Aga täna on temaga asi halb. Hea, et sa mul käepärast oled, Junge. Stellichtes, Fiedleri eidel, on rohi langetõbe wastu. Seda pakkus ta mulle hiljuti Gradsorti kiriku juures. Sina mine kohe ja palu temalt jeda rohtu. Ütle, et mina sinu olen saatnud.“

Junge hing jäi kinni.

Öud surises ta soontes, sama öud, mis taast oli läbi jooksnud eile, kui ta jalg redelipulka ei olnud leidnud. Tema pidi minema Stellichtesse ühijpäini pimedal ööl, kuna ta süda lõh- jeda tahtis hirmus ja öuduses!

„Mõh? Mis sa weel wahid? Mis sa ootad?“ tungis Triin-Meid. „Kas sa ei kuule?“

Duukjuma hatates tõstis Junge koftupandud käes üles.

„Gma! Gma! — Jumala halastuse pärast, ära saada mind pimedasse öösse! Mitte ühji pimedasse öösse! Hirmsasse öösse! — Ära saada mind wälja! — Kas tahad, et mind samuti tapetaks, kui tapeti Wilm Kattenbühl!“

Triin-Meid sai wihaseks.

„Tapetaks? — Seft et ma su halastusteetele saadan? — Teele, kuhu su enese süda sinu peaks ajama? — Kes wõib niifugust südametuust uskuda? — Sinu oma lihaliik onu kannatab walu — ja sina ei taha tema pärast lähikesst kaitu teha?! Häbi peaks sul olema! Kui sa filmapill ilma wasturääkimata teele ei lähe, ei waata ma elu aeg enam sinu peale!“

Junge huuled ei julenud enam paluda. Ainult ta filmad palusid meeleheites, surmahirmus.

Triin-Meid wabastas rabedalt tütre palumad käed oma kleidi küljest, wöttis wana rätiku warnast, mistas selle ta õlale ja lütkas ta ukse juure.

„Nüüd mine! Weel enne kui ketrusõhtu lõpeb, wõid tagasi olla.“

„Gma — sealt teelt ei tule ma tial enam tagasi!“

Aga Triin-Meid lütkas ta wägijä üle läwe wälja, pill wälkuw ja wihane, ning pani ukse tema taga riivi.

Paar minutit seijis Junge wärisedes ja otfusjõuetult lufus ukse taga. Siis hiilis ta tafafesi nuttes ja hirmus wärisedes kitsast rada mööda

üle heinamaa ja üle kaanalijilla wälja öösse ning marusse, mis nagu meri tema üle kofku löid.

Mitte kätti polnud filmade ees näha. Ta jalad komistajid wanal tuntuil teel. Kaanalikal-dal seiswad kased, mis teed palistajid, äga-jid ja ragijesid. Kui tuul raagus offi üksteist wastu pekjis, siis kolas see kui surmuluude klöbin. Dübne oli käia.

Uga teisel pool teed luuras metsik soo, ääre-tumas laiukses pimedusse sirutatud, täis tuubi-tud tontlikkudest jalabustest, tapetute ja kurja-tegijate waimudest, kes ringi hulkujid oma tegude wõi walude waateplatjidel. Uga judinaid-sümitaw jut, mis wanaema Woss üal jutustanud, sai sel ööl. Uge liiastärritatud ajus elawaks.

Mida selgemini ta filmad pimedas nägema harjusid, seda enam nägi ta pimedas öö warjus tumedamaid warje. Giiglakujud mitte üal enne nähtud suuruses tõusid äkki tema ette, tema kõrwale ja tungisid talle kallale. Käed südamele surutud, seisid ta õhku ahmides, kuna ta filmad walusa waewaga püüdis kõike näha ja ta kõrwad kõige pisematki heli ja häält üle-inimliku jõuga kuulatajid.

Ei, ta ei wõinud seda koledat teed käia, teed, mis surma wiis! Ta ei teadnud, milline see surm oli, aga kindlasti oli see kuulmatu, piinarikas surm!

Uga ta ei wõinud ju ka ümber pöörda, tagasi minna. Üial enam ei tahtnud ema talle head sõna ütelda, ei tahtnud teda enam waadatagi. Ja ometi maadles ta juba lapseaast jaadid Triin-Mleidi armastuse pärawt! — Ta pidi käigu käina.

Ja uuesti hakkas ta jooksuma.

Pool lämbunud oma südame hirmu kramp-likust põhsumisest, pooluimane marust, mis teda edasi ajas nagu koltunud lehekest, jooksis ta edasi, suudis emast ei paremale ega pahemale poole waatama, kobawaid sanne mitte kuulama, mis tontlikult tema taga kajajid, edasi, ainult edasi rutates läbi sookõrbe kauge sihi poole, kuni ta kops ja jalad üles ütlejid. Minuski samm ei jaksanud ta enam astuda. Ühtides, meel kadumas peast, pidi ta seisma jääma nagu juurdunud, pidi selle, mis teda taga ajas, enesele järele tulla lastma, ilma et oleks jõudnud põgeneda. Ja see lähenes ja lähenes üduselt läbi öö ja üfjinduse.

Torm oli pilwewaiba lõhki kääristanud. Tema ümbrus muutus selgemaks, nähtawamaks. Raagus kasepöösas kaswas ta paremal pool, paar suurt tähte sirajid pilweprao wahelt. Tema ees ja pahemal pool seisid mustana, kangena, kõiksugu kujudena wanad pöösad, üfjifult siia ja sinna nõmmepinnale paigutatuna.

Ja sealt kajajid sammud, rasked, kobawad, fauged sammud.

Ja müüd — filjatus juri tal hirmu pärawt juhu — müüd muutus üks kadakapöösas ta ees elawaks, liigutas, omas lähenedes kaju, kaju, mille ta kõige paksemas inimestenurrus tuhanded seast oleks ära tunnud, mida ta tundis ka öös ja pimeduses ja üfjinduses, sest et see oli ta ajusse ja südamesse põletatud — Kort Ohlsen!

Ohlsen oli ta ära näinud. Ta tuli Uge poole. Müüd oli kõik otjas. Uge oli kadunud!

Müüd wöttis Ohlsen Uge käest kinni!

Uge ei jaksanud emast liigutada. Ugegi palwetada ei jaksanud ta üduses.

Ja siis rääkis Ohlsen!

„Uge! — Oled sina see, Uge? Sellasel ööl! — Selles marus! Üfjipäim soos!“

Minult tasane wirin wastas.

Ohlsen tõmbas ta kõrwale kasepöösasse.

„Kui külm sa oled! — Tule! Tule tuulwarju!“

Rätik, mis Triin-Mleid talle õlgadele wisanud, oli jälgiwa üduse eest põgenedes kaduma läinud. Neiu märises külma.

Kort Ohlsen tõmbas ta oma kõrwale ümberkukkunud puutüwale pöösastikus. Wiltinud pöösad pakkusid warju tuule eest, mis metsikult ja külmal üle lageda pinna löötsus. Uge tundis tuimas häämmastuses, kuidas Ohlsen oma mantli tema ümber pani. See oli midagi sooja, midagi pehmet —

Oh püha Jumal — see oli ju hundinahl! — See hirmus nahl!

Ta katsus seda maha liikata, katsus emast taist wabastada, aga wajus jõuetult tagasi tüwefe.

Eiis waldas teda meeleheitlik alistumine. Ülmaaequ kõik wastupanu! Kõige pahem oli saanud tõeks. Ta keha muutus jälle lödwaaks. Müüd wõis see kolekus temaga teha, mis talle meeldis!

Ohlsen hoidis ta kätt ifka weel oma käes. Ta pigistas neiu oma ligidale, et ta soojeneks. —

„Kui ta mu müüd murraks,“ mõtles Uge, „siis oleks see hea! Eiis on kõik mööda!“

Ta nuufsumine lõppes. Üffi kadus ta südamest kõik kartus.

„Üdruk! — Üdruk!“ kordas Ohlsen. „Kust ja siia tulid! — Kas siis kedagi pole, kes sind warjab? — Kuidas julged ja tohid ja sel tunnil soju tulla?“

„Mina ei ole siin süüdlane, wabandas Uge emast alandlikult. „Ema saatis mu. Pean onu Tobiajele tooma rohtu. Teadsin küll, et ma elusalt enam tagasi ei lähe.“

„Sinu ema saadab sinu? — Kõigist inimestest Kreienil — sinu! — Tore ema!”

„Triin-Mleidil olid selle juures head mõtet,“ kaitstes Inge. „Ta ei usu ju, ei taha uskuda — et — —”

„Mis?”

„Inge viivitas.”

„Aga mis siis ikka veel karta. Tema elu seisjs nii kui nii märgul ja oli kadunud.”

„Et sa oled, — kes sa oled,“ vastas ta tasafeji.

„Kes ma olen? — Kes ma siis olen?”

„Neiu tõstis paludes käed.”

„Oh, Kort Ohlsen! Kui see sinu sündus ja needus on ja sulle ju piinades pehmendust pakub, et minu müüd pead tapma, siis tee seda! Olen ju kasutu tüdruk. Keegi ei muta minu pärast, kui mind enam ei ole. Ma tahan olla wait ja jänd ka mitte süüdistada Jumala trooni ees. Aga — ma palun sind, kuidas iial oskan, Kort Ohlsen — lasse mind olla su w i i m n e ohwer! Minu järel ära enam kedagi tapa! Võleta ära see hirmus naht!”

Ohlsen raputas pead.

„Jah, kas on see siis võimalik, et seesugune tagasihoidlik, tark tüdruk nagu sina tõesti usub, et ma enese mõin muuta hundiks ja nagu nalja pärast jooks ringi jooksin nung inimesi tapma?”

„Miks tahad sa seda salata?” küsis Inge kurvalt. „Kõik asunikud nägid ju haawa, mida sa kannad seal, kuhu Jaan Rattenbühli kuul hunti tabas.”

„Haawa?”

„Ja siis tumistastid ja mulle ju ka ise omas majas, oma kolbetule ees, et oled libahunt.”

„Tumistastid — mina? — Ah nii! Ja jah. — Et inimene võib hundiks saada oma kaasainimeste alatuse läbi, ütlesin ma. Aga ometi waid oma südames, Inge oma meeles, ülekohtu läbi, mis talle tehtud — aga ei iialgi oma väliselt kujult.”

Inge kuulatas ikka veel wälja öösse. Ta tundis hundinahka soojalt ja soojemalt oma keha ümbritsewat ja polnud kindel, kas ta mitte ise Ohlseni hirmsa nõiduse mõjul ligemal ajal hundiks ei muutu.

„Kõikfekt kähwas ta sirgetks.”

„Pill! — Kas sa ei kuule? — Keegi käib seal!”

„Mõni võib ju seal pööstaste warjus käia, Miks mitte?”

„Ma kuulsin ta samme juba ammu, ammu oma taga. — Ja arwasin, et see oled sina. — Kuula! Müüd tuleb ta tagasi.”

„Neiu lödises.”

„Ära karda, Inge. Mina olen sinu juures. Ei ma lasse sulle midagi paha juhtuda. Wõi — arwad sa mind ikka veel libahundiks?”

„Neiu lastis pea longu ja waifis.”

„Tüdruk, ja tohid uskuda, et ma see ei ole. Olesin ma hunt ja tahaksin sind murda, ütles kes feelaks mind praegu seda tegemast?”

„Belglikult tõstis neiu silmad üles.”

„Kas sa siis tõesti see ei ole?”

„Tõesti mitte, mu neiu, libahunt mitte!”

„Ja mu sõrmed pole ka kellegi werega määritud, kuigi mul küfatus selleks suur oli, weel täna — mõni tund tagasi! — Sest ma olen inimene, ja mu weri sama kuum kui teistel ning ei taha sallida, et kelmid ja mõrtsukad mind tahawad lahutada minu õnnest! — Aga ei — ei — ei, sel kombel mitte! Pean leidma teise tee. Sina ei pea mind kartma.”

Inge kuulis neid nagu eneseleräägitud sõnu, ilma et neist täiesti oleks aru saanud. Tema meel ei jaksanud weel wabaneda ettekujutusest, mis seal nädalaid juba ärkvelolles uimudes liikus.

Ohlsen tundis, kuidas nutt jällegi neiu keha raputas.

„Mis?” — Kas mutad sellepärast, et ma libahunt e i ole?”

„Ah, mul on häbi, häbi,“ kurtis neiu. „Kuidas võisid sa mind pilgata mu katse pärast jänd päästa! — Ei leidu maailmas teist nii kasutumat olewust kui mina! — Kus ma midagi head wälja mõtlen, midagi, mis kasulik võiks olla ja mõnda inimest aidata — seal jään naeruwääriliseks!”

Ohlsen pühkis tal õrnasti pisarad silmilt.

„Mitte nii, mitte nii, mu Inge,“ ütles ta tõsiselt. „Sa o l e d mu päästnud, pead teadma. Sest oma südames olin ma tõesti saanud hundiks. Seal olid kõik inimlikud tunded tardunud pimedas wihas, ja ma ei tunnud muud iha, kui oma waenlastele kätte maksta ühes protsendi protsentidega, ja muud soowi kui seda, kuidas ma neile saaksin kätte maksta terawaniini. Sel hetkel, mil ma jänd nägin kolde ees nahaga kükitamas, et wõõrast meest päästa ise oma elu hädaohtu andes tema süüft ja hukatusest, siis ärkas mu südames jälle eimnest korda üks teine tunne. Piiblis seisab, et Jumal lubas Lotile Söödomale arwu anda, kui seal weel ainuiski õige leidub. Ja nii tegin mina inimestega rahu, kui ma aru sain sinu omakasutumaft armastusest.”

„On see nii? — Oh Kort Ohlsen, on see tõesti nii?”

Ohlsen kumardas tema kohale ja suudles neiu huuli ikka ja ikka jälle. Õnnelikult puhkas Inge tema kaisus. Kui ta tema müüd murrats, walgatas mõte taft läbi, siis oleks see hea. Ündsamat filmapilku elu talle enam ei wõinud tuua.

„Aga Ohlsen lastis ta äkki lahti.

„Tule! Ma saadan su koju!”

„Neiu miivitas.

Ohlsen seisib juba.

„Sinu jaoks ei ole see koht ja — ka see felt. Seft mina olen inimene, kui juba mitte libahunt. Ja inimesesüdame äkilisel ärkamisel on oma hädaoht, nagu soo ärkamisel kewadel, kui lumi ja jää hakkavad lagunema. — Tule, lähme koju!”

„Ma ei tohi ilma rohuta koju minna,” kurtis neiu. „Gna ei saa siis iial enam heaks. Bean minema Stellichtesse.”

„Siis läheme kahesefi.”

„Tahad sa mind saata?” küsis Inge rõõmsasti. „Oh Kort Ohlsen, kui hea sa oled!”

Ohlsen mäsšis ta hoolega oma kasukasfe kareda tuule eest, mis neid ümbritses, niipea kui nad warjawaft pöösajft lahkusid. Kõwasti hoidis ta neiu kätt oma käes, nagu oleks ta kartnud, et neiu pimedas wõiks tema käest kaduda.

Ta ei rääkinud enam. Ka Inge wõitis, kuna nad wastu tuult teed mööda edasi rühkijid. Imetaolik tunne oli talle rinda tekkunud, mitte iialgi tuntud tunne, et ta maailmas üksi ei olnud, waid et ta esimest korda elus enese tundis olemat ühe inimese kaitse all, kel temaga olid head mõtted.

Stellichtes lastis Ohlsen Inge üksi Fiedleri maija minna. Inge tuli kohe jälle wälja, wäike pudel käes.

„Kort Ohlsen! — Oled sa weel siin? — Oh kui hea meel mul on, et mind saadad!”

Ohlsen wõttis ta käest jälle kinni, mäsšis ta kasukasfe ja nii rändasid nad tulnud teed tagasi. Seeford oli neil tuul tagant. Sellegipärast ei rääkinud Ohlsen ja sammus nii ruttu, et Inge talle maewalt järele jõudis. Ohlseni käsi, mis Inge käest kinni pidas, oli tulikuum.

Wimaks tegi Ohlseni waitimine neiu rahututs.

„Oled sa minu peale pahane?” julges ta küsida.

„Ei.”

„See on piff tee, mis sa minu pärast käid.”

„On, jah. Ei teadnudki, et nii piff.”

„Neiu kohkus.

„Kahetsed sa seda?”

Ohlsen ei wastanud, waid tõmbas teda edasi. Nad peaaegu jooksid. Ka Inge ei julemud nüüd enam midagi ütelda.

Wimaks seisid nad Kreieni ukse ees.

Ohlsen tõmbas sügawasti hinge, kui neiu käe lahti lastis.

„Head ööd, Inge. Maga hästi!”

„Ma tänan sind, Kort Ohlsen! Tuhhat, tuhat korda tänan ma sind!”

Ohlsen waatas neiu järele, kuidas see uksest jisse puges.

„Selleks wõiks sul põhjust olla,” pomises ta. „Sa ei aimagi oma süütus südamies, kui waga!”

11.

Stiine, Gepe ja Wissheniga ühel ajal olid kõik asunduse tüdrukud ja poisid pikuti kaanali äärest rutanud Bossi juure. Nii hästi küllastatud kui sel sügifel polnud kehrusõhtud weel iial olnud. Weel iial ei olnud jutt wõtkide murinal nii soraw olnud kui sel aastal. Hiiglasuureks kaswas soo talweforbe üffinduses see ime-taolikkus, mis neil oli läbi elada.

Gepe, kui Kort Ohlseni endine kodakondne, oli alati ümbritsetud hingetult kuulajatest. Tema punaste äärtega filmad wälkusid kui kassifilmad ja ta kortsus nagu ilmutas prohwetit aumäärilikust. Neil koosolekutel oli tema keegi, kaalus tema sõna. Nad pidid temale kahjutaju maksma ta halli tüdrukuelu eest. Ifka uued joned mõtles ta wälja, ifka jälle oskas ta uusi kahtlasi läbi, elanusi esitada. Tüdrukutel käisid judinad ta juttu kuuldes üle ihu. Poisid tõstsid wõidukalt pead kui tulewased lohetapjad.

Kella üheksa paiku astusid Krifhan ja Jaan Kattenbühl, näod wärskelt talwefõhust punased, kotta ja panid püssid sõnalausumata warna. Kõik teadsid, nad olid Ohlseni talu ümbruses kodutulewat libahunti luuranud. Asunikfude poegade wahel walitses wäifne mahategemine, et kurjategija, kui taft taheti lahti saada, tuli hundinahas maha lasta.

Täna polnud neil jahipidamifeks enam aega olnud. Jaan pidi turbapaadi, mis paadimaja turbaid täis, weel samal ööl Breemeni turbafadamasfe wiima. Aga temal polnud sellega juurt ruttu. Ta walas enesele enne klaasi groffi kõrisse ja lütkas siis oma tooli koliseses Wissheni tooli taha.

See tegi, nagu ei oleks ta midagi näinud ega kuulnud. Jaani ilnumifel oli ta filmad ruttu kõrwale pöörnud. Tema meel-oli tufane, et Jaan kohe alguses kodus ei olnud. Kõik, mis Jaanil oli, pahandas teda. Kõige enam weel see, et ta mitpalju pidi temale mõtlema, oli Jaan kohal wõi ei olnud, kuna ometi tal tõifne nõu oli Stiine moodi fõrd wanatüdrufuna teenida. Suure jõuga fetras ta, nii et ratas meelult ringi wuras.

Jaan ei rääkinud sõnagi, waid wahtis üle Wissheni öla neiu karmestele näppudele. Wisshen tundis seda pilku nagu midagi kehalikku. See pagana pois tegi tõesti, nagu oleksid nad pruut ja peigmees! Weri tõusis talle pähe. Lõng kattes. Wihafelt pööras Wisshen ümber.

„See tuleb sinu vahtimiseft, lollpea! — Mine kaugele! Sul on furi pilk!“

„Millised pehmed käed sul on,“ vastas Jaan. „Punased kui tulbilehed. Ja kui keegi sõrmega nendele vajutab, siis walged kui lumi.“

Ta vajutas sõrmega neiu käepeljale, kus tõesti, niipea kui ta näpu ära wõttis, lumi-walge plekk järele jäi.

Neiu löi talle.

„Kui minu käed punased on, siis on nad selleks läinud amsas töös! Mõistad?!“

Jaan waidles wastu.

„Mitte sugugi! Digem on, sul on naht nagu printsessil, nii õrn ja peen, et weri igalt poolt läbi paistab. Pean oneti waatama, kas su turjal asi niisama on.“

Ütles ja pani kae neiu turjale.

Neiu kiljatas.

„Jäta see, sina! — Ma kriimustan!“

„Seda teemad kõik misukassid. Aga sellelegi pärast on nad ilusad.“

„Selle asemel et kaitseta neiuft kriimustad, peafsid ja parem libahundi tapma.“

„Tuleb weel. Pealegi mis puutub ilufatesse neidudesse, siis olen ise libahunt. Sööksin su ühes naha ja karwadega.“

„No nüüd hakka sina ka weel õudseid asju lobifema. Sedawiisi ei julge pimedas enam liidudagi.“

„Tahad, et su koju saadan? — Selle meeleha teen ma sulle juba. Sfegi heameelega.“ Ta näpistas neiu käewarrest. „Seft saab weel peen asi.“

Wifhen waatas talle wihafelt otfa.

„Täna sind saate eest. Lähen Stiine seltfis.“

„Dea küll! Hoiaga hoollega Stiine põllepaelast kinni. Niipea kui libahunt talle näkku waatab, paneb ta plehku.“

„Sina oled hirmus inimene, kes enam midagi ei kardad.“

„Jumalaga. Kui ma sinu pean koju saatma, siis pean nüüd turbapaadi lahti tegema; ära igawust tunne, kuni tagasi tulen, mu magus, ta-fane pruut!“

Kes neid sõnu kuulfid, naerfid.

Wifhen sai wihafeks.

„Sooeit wõib olla su pruut, aga mitte mina, sina jälkus!“

Jaan nokutas naeratades pead ja läks wälja. Ketrusõhtu lõppes warsti.

Tüdrukud ja naised wõtsid wõkid ja löid feelikud tormi wastu üle pea. Põisid piiftid finifedufkad taskusse. Peaaegu imestawalt mõjusid toa soojuse ja walguse asemel wäljas külm ja pimedus ja waihus. Weel awaldas oma mõju õud, mida jutud järele jätnud. Mündi falkades. Üks jaatis teist. Minult Gepe, waene, wana Gepe, kes, niipea kui ketrusõhtu lõppes, oma Sybillatroomilt jälle langes falkitud külawaese ajimele, ei leidnud kaitset. Sellepärast saatis Stiine oma wana sõbranna tema majafese juure, mis asunikude majade taga kaanalift kaugele seifis. Wastu tahtniift järgnes neile Wifhen.

Juhtus aga, et Gepe keelepaclad nüüd weel enam wallale pääfid kui Bosji koldetule ees. Oma majaukse ees hoidis ta Stiinet kleitipidi kinni ja sfõstas talle tormis kõrwa palawa hingeauruga ja wäriwewa häälega.

Kärjitatult läks Wifhen täkifese maad edasi, igatsedes õõst ja tormiift pääfeda, kindlasti uskudes, et Stiine talle kohe järgneb. Aga ta polnud weel kahtkümwend sammugi astuda saanud, kui Gepe maja kõrwalt kasepõõsast kahin kajas. Raskesti astuwad sammud kajafid selgesti läbi tormi. Ja pikuti põõsast liikus mingisugune wari. Oli see hunt — wõi oli see inimene — midagi liikus seal ja lähenes talle.

Kiljatusega, mille õud pooleniisti lammatas, põgenes Wifhen pimedast peast otse edasi. Klafs Sanderi ja Clüweri talude wahelt jookfis ta üle Sanderi kaanalifilla, tahtis paremale poole pöördeda, Kreieni poole. Aga see mõistatuslik midagi oli talle järgnenud ja lõifas ta tee ära. Meeleheitlikult pööras ta pahemale poole. Seal lõppes küla. Ta lastis wõki kikkuda, jookfis pikuti wee äärt mööda, metfifult appi karjudes, jõledalt edasi, ifka sügawamale ööfse ja metfifuse sohut, ja temale järgnes ifka weel kahin ja kohin ning ägamine.

(Järgneb).

TELLIMISE HINNAD:		Toimetaja: P. GRÜNFELDT.		KUULUTUSTE HINNAD:	
Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—	Wäljaandja: K. o.-ü. „ARENG“.	1/1 lhk. M. 3500.—	1/4 lhk. M. 900.—	
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 400.—	TALITUSE AADRESS:	1/2 „ „ 1750.—	1/8 „ „ 450.—	
1/4 „ (6 nr.nr.)	„ 225.—	Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16	1/3 „ „ 1200.—	1/16 „ „ 225.—	
1 kuus (2 nr.nr.)	„ 80.—	(uks B Laenu-panga majas).			
Üksiknumber	„ 40.—	Telefon 12-53.			
Tekstis 50% kallim.					
Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.					

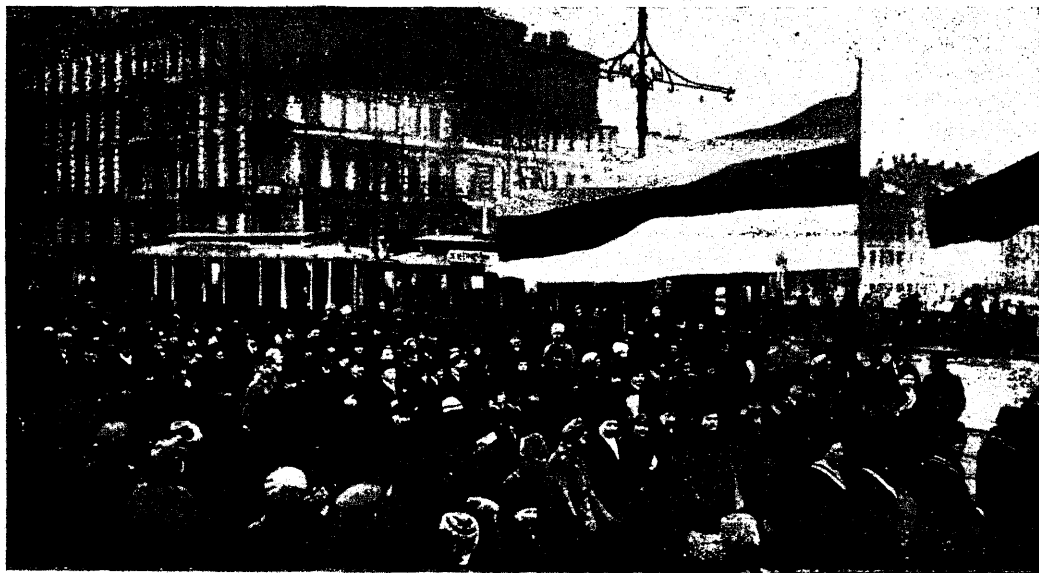
*Aleksander Tõnisson, polkownik.
1. Eesti polgu ülem kuni 6. det. 1917 a.*

Eesti rahvusväeosade 10 a. jubel.

Wene rewolutsioni algpäewil, millal rahwuslised ja isamaalised tunded uue jõuga lõiwad leegitsema kõigi eestlaste südames, tekkis nagu loomusunnil mõte luua eesti rahvuslikke wäeosi. Sellest mõttest haarsiwad esimisena kinni wene wäes teeniwad eestlased, kelle algatusel korraldati Peterburis' 27. märtsil 1917 a. (w. k. j.) ümberkaudsete seltskondliste organisatsioonide osawõttel eestlaste suurim poliitiline meeleawaldus, millest wõttis osa umbes 40.000 inimest, nendest üle 10.000 sõjawäelase-eestlase. Rahvuswäeosade kogumiseks asutati Peterburis „Eesti Sõjawäelaste keskkomitee“, kuhu kuulusid: leitn. Th. Käärk (esimees), lipn. W. Tõruke, P. Schneider ja t. Tallinnas kutsuti ellu „Eesti Sõjawäelaste Büroo“, millest hiljem kujunes „E. Sõjawäelaste ülemkomitee“, eesotsas lipn. Konst. Päts, A. Rei, Joh. Pitka ja t.

Mitmesuguste takistuste ja wastutõotamise peale waatamata jõuti organiseerimistöoga nõnda kaugele, et wõidi 25. aprillil 1. Eesti polgule alus panna. Polguülemaks määrati polkownik A. Tõnisson. 6 det. 1917 a. peale sai polgu ülemaks polkownik E. Põdder.

Peale enamlist riigipööret Wenes, olid kohalised enamlased, tugesed wene wäeosadele, wõimu Eestis oma kätte kiskunud ja Maapäewa wägiwaldselt laiali saatnud. 1. Eesti polk oli ainukeseks kantsiks, kes Eestis ainult Maapäewa kõrgemaks wõimuks tunnistas. 1. Eesti polgu iga ei olnud pikk — waevalt üks aasta — sest juba märtsi keskpaiku 1918 a. sundisid okupatsiooni wõimud eesti diwiisi laiali minema. Ometi sai 1. Eesti polk nurgakiwiks püstitisele Eesti sõjawäele, sest tänu 1. Eesti polgule oli koondunud rohkemal arwul eesti sõjawäelasi kodumaale, kes wõisid hiljem enam-wähem organiseeritud jõuna enamlastele vastu astuda

Eestlaste—sõjawäeliste ja seltskondliste organisatsioonide—meeleawaldus Peterburis 26/7. aprillil 1917 a.

Lipnik Konstantin Päts.

Eesti sõjaväelaste ülemkomitee esimees 1917 a.

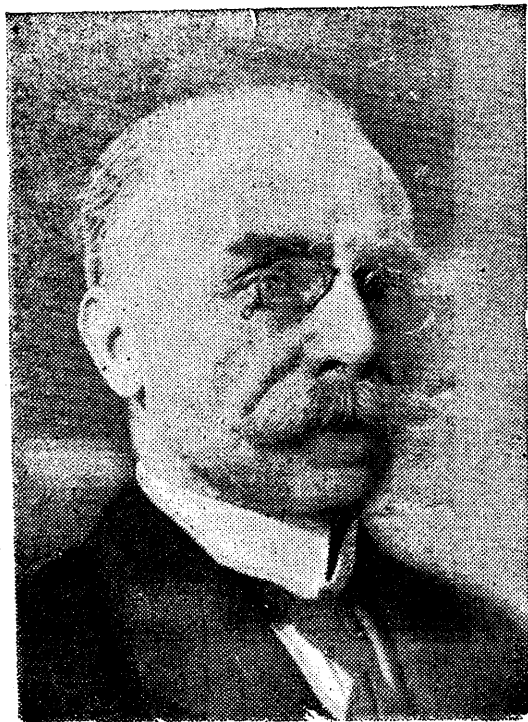
Jaan Soots, Kindral-major

*Eesti diviisi staabi ülem 6. XII. 17. — Saksa oku-
patsioonini; täitis diviisi ülemä kohuseid kuni al-
polk. Laidoneri kohalejõudmiseni.*

***Eesti sõjaväeliste organisatsioonide konverents
Rakveres 14. juunil 1917 a.***

Istuvad vasakult paremale: lipn. G. Lagus, K. A. Hindrey, M. Lädig, polk. A. Tõnisson, Job. Pitka, lipn. J. Riisenberg (†), sv. am. Schneider, A. Waldmann. Seisavad: teine rida: A. Kalbus, M. Läll, leitn. Tb. Käärrik, R. Premef, lipn. Tomingas, lipn. Tõruke (†), K. Kidder, H. Maasik. Kolmas rida: J. Rumma, lipn. J. Sild, Joh. Juhtund, lipn. J. Semper, M. Rumba, lipn. N. Wildenau, lipn. G. Kirschbaum.

*Konstantin Türrpu †
Libawõtte laupäeval, 16. aprillil suikus igawesele
unele tuntud helilooja ja muusikaõpetaja
Konstantin Türrpu, 61 a. wanaduses.*

*Otto Strandman
Eesti uus saadik Warsawis.*

*Muusikategelased ja selfskond kadunud muusikamehele K. Türrpu'le wiimast lu-
gupidamist ja tähelpanu awaldamas.*

Oigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: Erna Allmann, Herta Armann, Benita Allmann, K. Allisson, R. Annok, A. Blokmann, M. Braun, Arthur Eglon, Aleksander Espe, Erna Eerik, E. Emann, Maimo Grodu, L. Grünthal, L. Grünthal, H. Herodes, Lucie Haljasmets, G. Jürisson, M. Jürisson, Artur Pramo, Harald Johani, Arkadi Jürisson, Victor Jürisson, A. Kulo, H. Krause, N. Krause, E. Kuldner, Erich Katvelt, August Katvelt, Elmar Kerakas, S. Kask, Aug. Kaasik, Evald Kuuskmann, E. Luuk, Hed. Martinson, Mary, Ilmar Mägi, Arthur Peterson, Ed. Robam, Udo Riga, V. R. Helmuth Rullinkoff, E. Riisk, Joh. Saar, Rudolf Sarv, M. Suisen, E. Steinmann, Herta Steinmann, Dolly Timm, A. Tulik, Hilma Tobias, Konstantin Täht, A. Tiinits, A. Vait.

Tartust: Adele Ilves, Arnold Johani, Karl Kask, Astrid Ratnik, Eduard Rebane, R. Solba, Silvia Tulff, Leonhard Tobber.

Pärnust: Angeline Ausberg, Aliede Janson, Milda Küng, Joh. Kivi, Elmar Madison, Joh. Midri, K. Oja, G. Reinhold, N. Ruus, B. Toomväli, Rich. Vaher.

Rakverest: M. Kadak, Vold. Kadak, Harry Kängsepp, Joh. Kask, Fritz Kask, A. Leiberg, Ernst Luik, E. Mihkelson, Ulrich Tenneberg, Felix Tenneberg.

Tapalt: H. Beikman, J. Beikmann, E. Embach, Epe, K. Juul, A. Jantra, Kuku, H. Kaasik, S. Lauton, B. Luuk, E. Luuk, Mikkin, H. Noormets, H. P-pp, Bernhard Römmer, V. Terts, E. Ummelas.

Valgast: Lepik, A. Rekand, Holmes Scherlok, V. Treumuth, Max Unt, Arn. Viiding, H. Vilist.

Narvast: Karin Kär bik, Lonny Lemming, Karl Sakh, Jakob Sakh.

Viljandist: E. Neumann, Mary Riismandel, Pauline Viru.

Võrust: Joh. Palkman. **Kohtla Järvelt:** F. Anton, M. Sillenbach. **Sadalast:** R. Davel. **Tormast:** A. Aro, R. Koppel. **Arukülast:** Joh. Bach. **Jänedalt:** Val. Beotor. **Türilt:** E. Eemann, O. Mihelson. M. Tõnu, H. Vilms, Elga Vilms. **Adaverest:** Martha Joosing, M. Soll, Elmar Soll, Sig. Soll. **Ristikülast:** Em. Grents. **Kivijärvlet:** A. Fischer. M. Kvasmik. **Kil. Nõmmetl:** Hilda Hints, E. Rossmann, Ed. Rossmann. **Hapsalust:** Arnold Ilmus, F. Intson, J. Puusepp, E. Räimtal, Aug. Saar, L. Tallenhof, E. Sooman. **Raasikult:** Joh. Janson, H. Lipstok, Olga Lipstok. **Hiiu Kär dlast:** Adam Kiindok, Alide Kiindok. **Harkust:** Aksel Kann. **Hagerist:** Anton Kasendorf. **Mäelt:** Rich. Kelder, Liana Reisengof. **Sauelt:** E. Sastok. **Sindist:** J. Kask. **Keilast:** A. Kutpri. **Arest:** Liisi Luster. **Pääskülast:** L. Lutsberg, Ruth Lutsberg, Oskar Lutsberg, Ethel Lutsberg. **Väike Maarjast:** Meinhard Tooming, O. Tooming, M. Tooming. **Kabalast:** Leo Rikken. **Tarvastust:** H. Roosson. **Abjast:** Endel Mägi, **Nuiast:** Karin Karro. **Häädemeestelt:** Roosa Nurk, A. Puusaar. **Varbolast:** O. Vahter. **Aserist:** T. Veigel. **Penijalt:** Peeter Pint, Johan Toom. **Vändrast:** Leeni Paulus, Helene Paulus. **Amblast:** H. Paggi. **Agerist:** M. Tsaan. **Mõisakülast:** Lydia Tamm. **Paluperast:** Lydia Tulff. **Riiseperest:** Helmy Villenthal. **Nõmmelt:** L. K. R. Tiiskur, J. Üksnes, G. Veltberg. **Jõgevalt:** Armand Karo, Elmar Klausson, Ernst Tobber, R. Terasmägi. **Teadmata kust:** H. Peets, K. Purask.

Neist võitsid loosimisel: 1) A. H. Tamm- „Tõde ja õigus“ — J. Üksnes, Nõmmelt, Metsa tän. 6; 2) 1. anne Ed. Vilde kogutud teostest — O. Vahter, Varbola p. ag.; 3) J. Lintropi „Igapäevane elu“ — Joh. Midri, Pärnust, Elisabeti tän. 13.

„Romaani“ talitus.

Kõik, kes huwitawat, põnewat ja tuumakat lugemismaterjaali ihaldawad, leiawad seda rahwalikult toimetatud ajakirjas

== „ROMAAN“ ==

Ajakiri „ROMAAN“

(VI. aastakäik)

toob igas oma korralikult kaks korda kuus ilmuwas numbris romaane ja lühemat proosakirjandust mitmekesiselt rahvustelt laialisel walikus.

„ROMAAN“i siht on tutvustada Eesti lugewale rahwale maailma tähisamaid kirjanikke nende põnewamate ja tuumakamate teoste teel.

„ROMAAN“ toob põnewaid jutte, on see ju „ROMAAN“i otsekohene ülesanne, et igaüks leiaks temas wäärtuslikku ja huwitawat lugemist.

„ROMAAN“i keel on rahwalik ja arusaadaw igäühele.

Tellimishinnad:

1/1	aastas (24 nr.nr.)	750.—	marka	2 kuus (4 nr.nr.)	160.—	marka
1/2	„ (12 nr.nr.)	409.—	„	1 „ (2 nr.nr.)	80.—	„
1/4	„ (6 nr.nr.)	225.—	„	Üksiknumber	40.—	„

Kõik järgnewad romaanid lõpewad iga aastakäigu wiimases numbris ja järgmiste aasta esimeses numbris algawad juba uued romaanid.

ROMAAN“i tellimisi wõtawad westu, ka endiste aastakäikude peale, ilma iga lisamaksuta kõik postkontorid ja raamatukauplused.

ÜKSIKNUMBREID müüwad kõik ajalehe müüjad, raamatukauplused ja raudtee raamatukapid.

Endiste aastate (1922, 1923, 1924 ja 1925 a.a.) üksikud numbrid on weel saada talitusest harilikku hinnaga, peale nr. nr. 1. ja 2. 1922 aastast.

Tellimine 1927 aastaks kestab edasi. Tellida võib ükskõik missuguse numbriga alates.

„ROMAAN“i talitus, Tallinn, Müüriwahe tän. 16.

The Miller Ruber Co.

ballon-, kõrgesurwe- ja raskeweo-

AUTOKUMMID

parimas headuses müügil

Müüriwahe tän. nr. 16.

:-:

Telefon 12-53.

Rätsepaäri Ed. SEPP & Ko.

Teatame oma austatud tellijatele, et on kohale jõudnud parematelt Inglise firmadelt, nagu Holland Sherry ja Uhring & Co. kewade- ja suwehooaja moodsad riided. Palume lahkesti waatama tulla.

Austusega Ed. SEPP & Ko.

Pikk tän. 15, kõnetr. 34-21.